

GA-155

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

ХРИСТОС

И

**ЧОВЕШКАТА
ДУША**

**Цикъл от 4 лекции изнесени в Норьопинг
от 12. 7. до 16. 7. 1914 г.**

**ПО ЗАПИСКИ НЕПРЕГЛЕДАНИ ОТ ЛЕКТОРА
С ПРЕДГОВОР ОТ МАРИЯ ЩАЙНЕР**

превод от немски: д-р ЕМИЛ ТАНЕВ

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

1.ПРЕДГОВОР.....	3
2.ПЪРВА ЛЕКЦИЯ.....	8
Двете крайни точки от развитието на човешката душа на Земята: Свободната воля и разбирането на Божественото. Най-дълбокото изживяване на човешката душа чрез двата религиозни дара: Изкушението и грехопадението и Мистерията на Голгота. Подготвителното християнско настроение. Основният характер на Стария Завет, Волята и на езическите мистерийни центрове Мъдростта. Помрачаването на душата и изискването „Човеко, познай себе си“. Смисълът на безсмъртието и пренасянето на човешката индивидуалност отвъд смъртта чрез пълнотата на човешкото съзнание и любовта.	
3.ВТОРА ЛЕКЦИЯ.....	22
Гаранцията, която се дава чрез действителността на световния порядък и несигурността на нашите идеали. Отношението на Христос към човешката душа. „Не аз, а Христос в мен“.	
4.ТРЕТА ЛЕКЦИЯ.....	34
Грехът и дългът като индивидуални факти и като обективни световни факти. Свръхземната сила на Христос, Заличаване на греха в хода на Земното развитие чрез Мистерията на Голгота.	
5.ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ.....	48
Истината като жизнена сила и като сила на познанието. Защо Христос трябваше да стане сроден с мъртвите? Фантомо-подобното излъчване на човека. Възкресението на мъртвите чрез навлизането на Христос. Съединението на Христос с нашите земни останки. Христос като изкупител на греховете. Засилване на отношенията на човешката душа към Христос чрез прощаването на греховете.	

ПРЕДГОВОР

Мария Щайнер

Нека вземем от автобиографията на Рудолф Щайнер „Моят жизнен път“ следния пасаж, който може да послужи като увод в публикуването на тези лекции, които се появиха най-напред като частно издание поради напористото желание на членовете на Антропософското Общество, а сега стават достъпни за обществеността под формата на книга:

„Който иска да проследи моята собствена борба и моята дейност за представяне на Антропософията пред съзнанието на съвременността, може да стори това, като вземе в ръцете си всичките публикувани пред обществеността произведения. В тези произведения аз се съобразявам с всичко, което е налице като стремеж към познание на епохата, в която живеем. Там е дадено това, което все повече и повече се оформяше в мен като „духовно виждане на нещата“ и което стана сграда на Антропософията, без съмнение, в много отношения по един несъвършен начин.

Покрай това изискване за изграждане на Антропософията, при което само трябваше да се служи и да се предават съобщенията от Духовния Свят на целия днешен образован свят, така както те се получаваха, сега обаче ставаше належащо и нещо друго, което идваше от самите членове на Антропософското Общество и което се разкриваше като душевна необходимост, като силно тежнение към духа.

Преди всичко налице беше силното желание да се представят Евангелията и буквалното съдържание на Библията в антропософска светлина. Хората искаха да чуят в цикли от лекции Откровенията, които са дадени на човечеството.

В същото време бяха изнесени вътрешни цикли от лекции (в смисъла на горното изказване), но при това стана нещо друго. На тези лекции присъстваха само членове на Антропософското Общество. Те бяха запознати с встъпителните съобщения на Антропософията. Човек би могъл да говори пред тях така, както пред напреднали в областта на Антропософията. Съдържанието на тези вътрешни лекции беше такова, че в този си вид не можеше да съществува в писмена форма, предназначена за обществеността.

Аз трябваше да говоря за нещата пред вътрешните антропософски кръгове по един начин, а ако трябваше поначало да бъдат предназначени за откритата публика, те трябваше да бъдат оформени по друг начин“.

Предлаганият цикъл от лекции също възникна от нуждите на все по-широкия кръг трогателно търсеци души от Западния свят, устремени към разбирането на християнството и Христос. обстоятелството, че църквите не са в състояние да дадат задоволителен отговор, доказва победоносното

надмощие на материалистичния мироглед, както и появата на атеистичните движения с техния дълбок вътрешен цинизъм. Това, което се разигра в Съветска Русия, намери вече своето отражение в Берлин, отправи се към Азия и разлага голяма част от пролетарската младеж. Защо става така пита боязливата душа че това, което може да помогне из основи, което дава нова проникателност и въвежда спасителни възгледи, е яростно отхвърлено от представителите на официалната религия и наука? Защо се развива същият фанатизъм в борбата, както някога в Църквата, чийто догми бяха заплашени от разчупване? Вцепененият душевен живот и мъртвото мислене не бяха в състояние да обхванат конкретните сили на духовния свят. Човек на драго сърце проверява плодовете на такива учения, проследявайки техните живи въздействия, вместо само да търси дали някъде разклоненията им са спрели да растат, бидейки в състояние да формират само един упадъчен човешки вид. Човек не трябва да се оставя поради омраза и високомерие механично да повтаря това, което безсъвестни ловци на хора бълват в света, движени от накърнена суета и страст към отмъщение, или пък защото те са само инструменти на тайни организации, чиято власт е застрашена. Към една такава книга, каквато е издаваната понастоящем, човек би могъл да отправя само думи на благочестие и възхищение. Съвременната епоха обаче не позволява това: Жестоката борба, която ще се поведе от материалистичния начин на мислене срещу духовния начин на мислене, принуждава думите да бъдат твърди. Тази инспирирана от омраза борба сега е постигнала връхна точка в някои соби проявления. Тя не се бои и не се спира дори пред най-външните средства на престъпната клевета, само за да постигне целта, която е да направи омразен ужасения и уплашен противник, който няма никаква друга защита освен своето духовно оръжие. Тази инспирирана от омраза борба търси да бичува с камшик и с „Разпни Го, разпни Го!“ народните страдания този вик ехти и днес. И средството за сегашното разпъване на Кръста е оклеветяването, което не се плаши от нищо.

Човек би могъл да чувствава гротескно-смехотворно тези безпътни оргии, породени от упадъчна фантазия, но все пак стоящата зад тях Воля е прекалено демонична. И тя работи със средствата на съвременната пропаганда, която по мащабите на своето въздействие наистина има нещо, което е почти величествено, даже и когато служи на злото. Днес човек може да постигне много с разпространяването на маса анонимни брошури от по десет пфенига и от фантастичните си лъжи. По един удобен начин така се надяват тези хора когато се касае за един починал човек.

Настоящият момент изисква да бъдат дадена указания за тези неща. Още при този цикъл от лекции, роден от най дълбокото християнско

изживяване, Рудолф Щайнер трябваше да насочи вниманието са към това, което се натрупваше като враждебност срещу безкомпромисната точност на неговото учение и неговото дело. По онова време за него възникнаха трудности във връзка с ориентализирането на английското Теософско Общество, което виждаше заплаха за своите догми от това, което Рудолф Щайнер даде като християнска езотерика. Ани Безант, председателка на Теософското Общество, несъзнателно може би, вслушана в импулси, подобно на писачите на анонимните брошури за по десет пфенига, разпространи от една страна слуха, че Рудолф Щайнер е йезуит, (така както днес се разпространява слухът, че той е евреин) и за да не изглежда в сърцата на нейните вярващи като един нововъзкръснал, а за да се приеме това като нещо разумно от християнството, внезапно тя постави новия Спасител на Света в тялото на един индийски младеж. Едва преди две години този човек с решителност отхвърли отредената му мъчителна роля.

Аз повтарям, на драго сърце не бих споменавала тук тези неща повече. Гротескната форма на сегашната борба обаче, почти надвишава гротескната форма на тогавашната борба. Човек не случайно прави сравнения. Днешната кампания е по-малко романтична, въпреки това е по-коварна. Хората търсят човек, който да поеме вината за достойната за съжаление ситуация, за нуждата и мизерията, в която е попаднал германският народ, те търсят човек, на който да вярват, защото той се застъпи за живия Дух и срещу възгледите на времето установи границите на познанието, в които намери онова, което винаги се е представляло за най-висши идеали на германизма, заклеявайки всичко медиумистично и всеки мъгляв окултизъм. Отношенията към Ани Безант също бяха използвани от споменатите ловци на хора и бяха обърнати в тяхната противоположност. В тези лекции Рудолф Щайнер трябваше ясно да покаже, че не приема възгледите на Ани Безант. Той говори два пъти за това в края на лекциите. И за да останат тези лекции непомерачени от тежките сенки на събитията на деня, тук трябва отново да бъдат приведени онези два откъса, които имат трагичната задача да насочат вниманието към едни от най-долнопробните борби, които тъмнината наистина е бодила срещу светлината. Тези откъси в стенографския запис принадлежат към тридесетата страница на книгата, първият откъс като отговор на една нападка от църковна страна, вторият откъс принадлежи към страница 26, където се говори за Ани Безант и нейните заблуждения. Местата, към които принадлежат тези откъси са обозначени с многоточие.

Страница тридесета: „Позволете ми, скъпи мои приятели, да направя една забележка, която обаче аз мога да направя между вас а може би следващите дни още веднъж ще дадат тази възможност: Упреците и

враждебността срещу нашето духовно-научно учение ще стават все по-силни и все по-силни. Враждебните сили не разполагат с много истина, но те са винаги тук. Да обмислим сега едни думи, които през последните дни можяхте да прочетете и които са изговорени от една друга страна, и които са повторени тук нека да обмислим отново тези думи в заключение на това разглеждане, то отново ни показва от една друга страна, как едно космическо Същество чрез Христос се превърна в едно земно Същество аз имам пред вид думите, които са изговорени тук и които искат да кажат, дали има нещо нехристиянско в това да се говори за Христос като за едно космическо Същество. Да, изговорени са думи, които е трябвало да бъдат изговорени: „Това теософско или антропософско учение, то съвсем не вижда, колко нехристиянски е да се говори за един космически принцип, за едно космическо Същество, докато хората все още не разбират това, което Евангелията в своите подробности разказват за човешката същност на Исус“. Хора, които казват нещо подобно, се мислят за истински християни, но много хора, които се мислят за християни съвсем не забелязват, че със своето християнство те унижават, бият истинското християнство. Нехристиянско било да се говори за Христос като за едно Същество, което е космическо Същество, а това значи, че то има значение не само за Земята, а и за Космоса! Това се твърди от една страна и то иска да защитава християнството от духовното изследване. Казано било, че Христос, така както Той пристъпва срещу нас, е Този, който ще живее в човешките души, докато съществува Земята, без ние да вземаме под внимание космическото в него. Аз не вярвам, че много хора забелязват, колко неевангелски са тези думи. Хората може би някога ще отбележат: „Тук говори една враждебност срещу Духовната Наука, сега наистина човек може да разбере това. Това е така, сякаш е изговорено от християнска гледна точка“. Тази Християн ска гледна точка, обаче, е ли тя действително християнска гледна точка? Тази християнска гледна точка прави от нас еретици защото еретизъм би трябвало да се нарече това тази християнска гледна точка взема това като свое предимство и ни обявява за еретици. Тази християнска гледна точка намира нашето християнство или по-добре казано, нашата Антропософия като християнство, за нещо съмнително. Защото днешната християнска душа никога няма да каже: Докато съществува Земята, Христос, за когото става дума тук, ще живее в сърцата на хората“. Защо? Защото един християнин, който казва такова нещо, просто е забравил думите на Евангелието: „Небе и Земя ще преминат, но Моите думи няма да преминат“. С това обаче Христос застава пред нас като едно космическо Същество. И този, който прави истински думите „Небе и Земя ще преминат, но моите думи няма да преминат“, той говори християнски. Този обаче, чийто език се обърква, когато иска да на сочи своето християнство против

Антропософията, изпада в грях по отношение на думите „Небе и Земя ще преминат, но моите думи няма да преминат“, като при това казва: Ние искаме един Христос, които да действа тук, докато съществува Земята". Такъв човек не разбира нищо от истинското християнство, което не стои само в книгите, а стои също и в звездите.

Ние вече трябва да сме наясно за духовните основи, от които произхождат някои нападки, които днес тук или там се произнасят срещу християнската същност на нашата Антропософия. Деформираното християнство откриваме по-често в подобни реплики, от колкото в процеса на четенето".

Към страница 26:

„Ние трябваше да изживеем твърде много в областта на Теософското движение и по отношение на Теософското движение. И колко удобно се чувства човек, като има в ръцете си извинението: “Да, този или онзи също бяха убедени в това”.

Какво означава едно такова „убеждение“, скъпи; мои приятели? Най-голямото лекомислие, най-чистото своеволие! Наистина, не от лични основания, а от сериозността на положението би трябвало да се обърне вниманието на това, че ме съществува извинение, когато на едно важно място пред Теософското Общество от Президентката на това Общество се представя своеволната измислица, баснята, че съм бил йезуит. Отдавна трябваше да се приключи с това, но за характеристика на факта бих могъл да допълня следното. Допълнително хората казваха: „След няколко седмици Президентката си взе обратно думите!". Още по-лошо става, когато един човек разгласява от отговорно място нещо, което след няколко седмици трябва да вземе обратно, защото тогава започва преценката на света, а не личната преценка.

А ние трябва да вмъкнем също и едно такова познание към разликата, която трябва да срещаме при субективната Карма, работеща в Егото на човека и тази Карма, която обозначаваме като обективна Карма. Тук не трябва да се губи нито една дума, всеки човек трябва да изправи щетите, които е причинил. И тук ние няма какво да приказваме, тук ние вземаме фактическото състояние на нещата, както Христос направи в случая с прелюбодействувалата жена: Той записа греха в Земята. С това обаче трябва да се обърне вниманието върху обстоятелството, че егоизмът трябва да бъде преодолян в полето на теософското движение. Тук човек трябва да бъде наясно, че е необходима обективна а преценка по отношение на света, а не само една субективна преценка".

Това, което Рудолф Щайнер говореше в своя защита, говореше със спокойствие и достойнство в пълна обективност. Никога обаче не се получи едно твърдо опровержение на лъжливите неща, в които действа

нещо, чиято цел е изкореняването на жизненото дело на Рудолф Щайнер. Те се надяваха да експлоатират за себе си ситуацията и искаха да дискредитират неговото име или направо да го отстранят. Самият Рудолф Щайнер го знаеше и често го посочваше. Ние го изживявахме, но никога преди това не бяхме вярвали на машабите на това, което сега действителността ни предлага. Защото такива неща човек не може да вярва, а трябва да ги изживява. Човек трябва да изживее контраста на най-доброто и най-благородното с най-лошото, най-чистото и най-автентичното с най-нечистото, на праведното със зловещите фантастични паяжини на лъжата, за да разбере, че това е възможно. Тогава човек научава, как определени сили, които правят историята, вземат предимство, когато искат да потъпчат нищо.

В този смисъл дори едно подло убийство е нещо обикновено.

Нашите приятели в Швеция ще ми простят, че си позволявам такъв предговор в тяхната красива и спокойна страна.

Сега сме в годината 1933 след Спасението. Деветнадесет века след Голгота. В нашия век аз исках да издам множество от превъзходните лекции, чрез които Рудолф Щайнер ни помогна да разберем Спасителя на Света в неговата космическа мисия. Деветнадесет века се повтаря годината на Разпятието. Спасението и Разпятието принадлежат едно на друго. Те не позволяват да бъдат разделени, Само от жертвата разцъфтява животът. И днес верните служители на Христос също са преследвани до смърт. Също и днес са разпъвани на кръст и изгаряни онези, които ни учат да разбираме думите: „Аз ще съм с вас през всичките дни до края на света“.

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ

Приятели от Норкьопинг пожелаха при това мое гостуване, в началото на което, скъпи мои приятели, сърдечно ви поздравявам, да говоря върху една тема, която е свързана с онова Същество, което в областта на Духовната Наука е най-близко до ума ни и най-живо ни засяга: За Съществува Христос. И аз се опитах да се доближа до това желание, като се заех да говоря върху оживяването на Христовото Същество в човешката душа и за значението на това оживяване. Точно при тази тема ние ще имаме възможност да говорим, така да се каже, за най-човешкото от гледна точка на Духовната Наука, да говорим за най-дълбоко отиващото в сърцата ни значение на Християнството.

Тази човешка душа! Ние имаме доколкото говорим духовнонаучно една кратка дума, която наистина не обхваща всичко, което „човешката душа“ означава за нас, която обаче ни сочи онова, което, така да се каже, ни изпълва като земни човечи в душевната област в най-широки граници и ни прониква и за което ние имаме кратката дума „Аз“. Доколкото сме

земни човеци, нашето Азово съзнание се простира толкова нашироко, колкото и нашата душа. И сега при изговарянето на името на Азовата същност, ние веднага си спомняме, че с тази Азова същност обозначаваме един от най-близкостоящите членове на човешкото същество. Преди всичко ние говорим за четири члена на човешкото същество: За физическо тяло, за етерно тяло, за астрално тяло и за Аза. И ние се нуждаем само да си припомним някои неща, за да добием изходна точка за разглеждането, което ще предприемем тези дни. Ние имаме нужда от това да си спомним, че не гледаме на човешкото физическо тяло като на нещо, чиито закони и чиято същност бихме могли да познаем от онова, което ни предлага първо заобикалящият ни свят. Ние знаем, че ако искаме да разберем физическото тяло на човека, трябва да се върнем назад в миналото към три преминали въплъщения на нашата планета Земя, към Сатурновото въплъщение, към Слънчевото въплъщение и към Лунното въплъщение; ние знаем, че в прадалечното минало през време на Сатурновото въплъщение на нашата планета Земя, физическото тяло на човека беше вече получило своята заложба; освен това знаем, че през време на Слънчевото въплъщение етерното тяло на човека получи своята заложба, а през Лунното въплъщение астралното тяло. И какво друго е всъщност нашето Земно развитие освен нещо, което във всичките си фази и във всичките си епохи дава на Аза възможност да се реализира в цялата негова пълнота! Ние можем да кажем: Така, както физическото тяло стига в края на Сатурновото развитие до една определена, пълна със значение за него, степен от неговото развитие, така също и етерното тяло стига до една пълна със значение степен на развитие в края на Слънчевото развитие, както и астралното тяло в края на Лунното развитие, така също и нашият Аз в края на Земното развитие ще достигне една пълна със значение степен на своето развитие. И ние говорим, че нашият Аз се развива чрез три душевни члена: Чрез Сетивната Душа, Разсъдъчната Душа и Съзнаващата Душа. Всички светове, които са включени в тези три душевни члена, имат връзка с нашия Аз. Тези три душевни члена са онези, които в течение на нашето Земно развитие са си приготвили първо трите външни телесни члена: физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло през време на дълги периоди от Земното развитие и които се развиват по определен начин по-нататък в редуващите се една след друга културни епохи на следатлантското време, и които в бъдещите времена на Земното развитие ще се приспособят отново към астралното, към етерното и към физическото тяло, така че Земята да може да се приготви да премине към Юпитеровото развитие. Ако ние вземем изречение достатъчно нашироко, просто бихме могли да наречем Земното развитие на човека също и развитие на неговата душа. Човек би могъл да каже: когато започна Земното развитие, тогава в човека започна също да се

раздвижва закономерно и неговата душа; тя работеше първо върху външните обвивки; след това започна да работи над самата себе си и от сега нататък се готвеше да работи пак върху външните тела, за да може с това да бъде подготвено Юпитеровото развитие. Сега трябва да държим пред нашите очи това, което човек трябва да стане в неговата душа през време на Земяното развитие. Той трябва да стане това, което може да се обозначи с термина "личност". Тази личност се нуждае първо от онова, което бихме могли да назовем „свободна воля“, обаче тази личност от друга страна се нуждае също от възможността да намери вътре в себе си пътя към Божественото в света. Свободната воля от една страна, възможността да се избира между доброто и злото, между красивото и грозното, между истинското и фалшивото тази свободна воля от една страна и обхващането на Божественото така, че то да проникне в нашата душа и ние да се познаем като вътрешно изпълнени, свободно изпълнени с Божественото: Това са двете цели в развитието на човешката душа на Земята. Това развитие на човешката душа на Земята е получило за тези две цели два религиозни дара. Единият религиозен дар е определен да внесе в човешката душа силите, които водят до свободата, до различаване на истината от мнимото, на красивото от грозното, на доброто от злото. От друга страна човекът трябваше да получи през време на Земяното развитие един друг религиозен дар, за да внесе в душата си онзи зародиш, чрез който душата да може да почувствува в себе си Божественото, с което тя е съединена.

Първият религиозен дар е това, което ни посреща в началото на Стария Завет на Библията, като грандиозната картина на грехопадението, на изкушението. Вторият религиозен дар е това, което ни посреща във всичко, което обхващаме с думата „Мистерията на Голгота“.

Както грехопадението и изкушението имат работа с това, което посади в човека свободата, дарбата за различаване на доброто от злото, на красивото от грозното, на истинното от фалшивото, така и Мистерията на Голгота има работа с това, човешката душа да може да намери отново пътя към Божественото, така че тя да знае: в нея може да сияе Божественото, Божественото може да проникне в нея. В тези два религиозни дара е включено, така да се каже, всичко най-важно от Земяната еволюция, всичко онова от Земяната еволюция, което има работа с това, което душата може да изживее в нейните най-дълбоки глъбини и което е най-дълбоко свързано със същността и развитието на човешката душа.

Доколко това, което е обозначено с тези два религиозни дара, е свързано и със същността и развитието на човешката душа, и с нейното вътрешно изживяване?

Сега, скъпи мои приятели, аз не бих искал да ви описвам абстрактно това, което имам да казвам, а бих искал да изходя най-напред от едно съвсем конкретно разглеждане.

Бих искал да изходя от това, как пред нашия поглед застава една определена сцена от Мистерията на Голгота като едно историческо предание, така както тя се е запечатала и би трябвало да се запечати още повече в сърцата и душите на човечеството. Да предположим за един момент, че имаме в нас, в Христос Исус онова Същество, за което ние често говорихме в течение на нашите духовнонаучни разглеждания и Го охарактеризирахме в тези разглеждания; да предположим, че при Христос Исус ние имаме пред нашия духовен поглед онова, което на нас, хората в цялата Вселена, трябва да ни изглежда като най-важното. И след това да поставим срещу това чувство, срещу това усещане кръсъците и беснеенето на възбудената тълпа от Йерусалим преди разпятието, при съденето.

Да поставим пред нашия духовен поглед факта, че Висшият Съвет на Йерусалим счита преди всичко като много важно да зададе на Христос Исус въпроса относно това, как той гледа на себе си по отношение на Божественото и дали той признава себе си за Син Божий. И нека обгърнем с нашия духовен поглед факта, че Висшият Съвет счита за най-голямото богохулство това, което Христос Исус е могъл да изрече. Нека да държим и по-нататък пред очите това, че пред нас стои една историческа сцена, в която народът крещи и беснее, искайки смъртта на Христос Исус. И нека да се опитаме сега още веднъж да си представим, какво означава всъщност исторически това викане и беснее на народа. Да се запитаме още веднъж: какво би трябвало да познае народът в Христос Исус?

Той би трябвало да познае онова Същество, което дава смисъл и значение на Земния живот. Той би трябвало да познае онова Същество, което трябва да извърши делото, без което земното човечество не може да намери отново пътя към Божественото. Той би трябвало да познае, че няма смисъл за Земния човек без това Същество. Хората би трябвало да заличат от Земното развитие думата „човек“, ако биха искали да заличат Христовото Събитие. А сега да си представим, че тази тълпа осъжда онова Същество, вилнее срещу онова Същество, което всъщност прави от Земния човек един истински човек и което трябва да даде на Земята нейната цел и нейното значение. Какво се крие в това? Не се ли крие тук това, че в своето Земно развитие човечеството беше стигнало по онова време до една точка, при която то можеше да си каже: онези, които по онова време бяха представители на човешкото познание в Йерусалим за истинската същност на човека, в тях беше затъмнено познанието за човека, те не знаеха, какво е човекът, какво трябва да бъде човекът на

Земята. На нас ни се казва не друго, а това, че човечеството беше стигнало до една точка в своето развитие, в която беше загубило самото себе си, където то осъди онова, което дава смисъла и значението на човечеството в неговото Земно развитие. И от кръсците на възбудената тъпа човек би могъл да чуе това, което е казано не от мъдрост, а от безумие: „Ние повече не искаме да бъдем човеци, ние искаме да отхвърлим от нас това, което ни дава по-нататък смисъл като човеци“.

Когато обмислим всичко това, тогава пред нашия духовен поглед застава нещо различно от това например, което в смисъла на апостол Павловото християнство наричаме отношение на човека към греха и вината. Това, че човекът в течение на своето развитие е могъл да изпадне в грях и вина, които той, оставен сам със себе си, не би могъл да измие: това разбира Павел. И за да бъде човекът в състояние да измие от себе си греха и вината, а с това и всичко, което е свързано с греха и вината, за това трябваше да дойде Христос на Земята: това е мнението на апостол Павел. И човек би могъл да каже: Ако това мнение се нуждае от някакво действително доказателство, то това доказателство е дадено във вилнеенето и кръсците на онези, които викат: „Разпнете го!“. Защото в този вик се крие това, че хората не знаеха, какво те самите трябваше да означават на Земята, че тяхното предшествуващо развитие е било насочено към това, да бъде разпространена тъмнина върху тяхната същност. Така обаче ние стигнахме също до онова настроение, скъпи приятели, което бихме могли да наречем подготвително настроение на човешката душа по отношение на Христовото Същество. Подготвителното настроение на човешката душа по отношение на Христовото Същество се състои в това, душата да чувствава, макар и да не може да го изкаже с ясни думи,но душата да чувствава чрез това, което тя може да изживее вътре в себе си: „Аз така съм се развила от началото на Земното развитие, че не мога да постигна целта на моето развитие, чрез това, което имам в самата себе си. Къде е това нещо, за което да мога да се вкопча и което да мога да приема вътре в себе си, и с това да постигна целта на моето развитие?“. Да чувствава човек себе си така, като че ли човешкото същество далеч надхвърля това, което душата може да постигне чрез нейната собствена сила поради досегашното си развитие ето подготвителното християнско настроение. И когато душата после намери това,което трябва да знае като нещо, свързано по необходимост с нейната същност, за което обаче тя не намира сила в самата себе си, когато след това душата намери това, което и дава тези сили, тогава това, което тя намира е Христос. Тогава душата развива своето отношение към Христос, тогава душата стои от едната страна така, че си казва: „В началото на Земното развитие ми е било предварително определено да стана едно същество, което обаче е било затъмнено в

течение на досегашното Земно развитие, и когато сега погледна в тази затъмнена душа, на мен ми липсват силите, с които да осъществя това същество. Аз обаче насочвам духовния поглед към Христос, който ми дава тази сила". Така стои там човешката душа; от една страна по описания по-горе начин, а от друга страна чувствава как Христос пристъпва към нея, чувствава се като в едно непосредствено лично отношение към Христос. Така тя търси Христос и знае, че не може да Го намери, ако Той самият не отдаде себе си през време на човешкото развитие и ако Той не дойде при нея, идвайки отвън.

Скъпи мои приятели, има един християнски църковен отец, който е признат почти всеобщо и които не се страхуваше да нарече християни гръцките философи Хераклит, Сократ и Платон, да ги нарече християни преди християнството да бъде основано. Защо е направил това този църковен отец? Да, това, което днес се нарича „вероизповедание“, затъмнява също нещо от това, което първоначално са били просветлените християнски учения. Все пак самият Августин е казал: „Във всички религии е имало нещо истинно и онова, което е било истинно във всички религии, е било християнското в тях преди да е съществувало по име едно християнство“. Августин все още е могъл да го каже; днес някой би могъл да бъде обявен за еретик, ако каже същото вътре в едно християнско вероизповедание.

Ние стигаме най-бързо до разбирането на това, което този църковен отец е искал да каже, когато нарече християни също и старите гръцки философи, ако се опитаме да се пренесем вътре в чувствата на онези души, които се стремяха да определят с пълно разбиране тяхното отношение към Христос. Те не считаха Христос за едно Същество, което да не е било във връзка със Земното развитие преди Мистерията на Голгота. Христос винаги е имал нещо да прави със Земното развитие. Само чрез Мистерията на Голгота неговата задача, неговата мисия по отношение на Земното развитие е станала друга в сравнение с по-ранното развитие. Да търсим Христос в Земното развитие едва след Мистерията на Голгота, това не е християнско, скъпи мои приятели! Истинските християни знаят, че Христос винаги е имал работа със Земното развитие.

Да обърнем първо нашия поглед към еврейския народ. Познаваше ли еврейският народ Христос? Аз не говоря сега за това дали еврейският народ е познавал името Христос, не говоря за това, дали еврейският народ е имал съзнание за всичко това, което имам да ви кажа, а говоря за това, дали един човек, познаващ действително християнството, може да каже: „Еврейството имаше Христос, еврейството познаваше Христос“. Може да се случи така, скъпи приятели, че сред нас да имаме някакъв човек, когото да виждаме според външния му образ, обаче да не познаваме истинската му същност, когото да не можем да

охарактеризираме, защото не сме стигнали до положението да го познаем. Бих могъл да кажа: древното еврейство е имало Христос в истинския християнски смисъл, само че не е познавало Неговата истинска Същност. Християнско ли е това, което току-що казах. То е християнско, скъпи приятели, то е истинно, както е истинно това, което е казал апостол Павел.

Къде беше Христос за дребното еврейство? В Стария Завет, е казано, че когато Мойсей изведе евреите от Египет в пустинята, пред тях денем се движеше една облачна колона, а нощем се движеше една огнена колона. Казано е, че евреите тръгнаха през морето и че морето се раздели заради тях, така че те можаха да го прегаят, докато египтяните след тях се издавиха, защото морето след евреите отново се затвори. Разказано е, че евреите роптаеха, но че по заповед на техния Бог Мойсей можа да отиде при една скала и можа да добие вода от скалата чрез удар върху нея със своя жезъл и че тази вода е утолила жаждата на евреите.

Ако бихме искали да изразим по един човешки разбираем начин това водачество на евреите от Мойсея, то тогава бихме могли да кажем: „Мойсей водеше евреите така, както той самият беше воден от своя Бог“. Кой беше този Бог?

На този въпрос да не отговаряме ние първи, скъпи мои приятели, а да оставим апостол Павел да отговори, кой беше Богът, които бодеше евреите през пустинята. Ние четем в първото послание до Коринтяните, десета глава, пети стих, ред 4, думите на апостол Павел: "Аз не искам да укривам от вас, обични братя, че нашите праотци, всички са били под облака (с това той искаше да каже огнената колона) и всички са преминали през морето, и всички са били покръстени от Мойсей чрез огнената колона и чрез морето, и всички са яли една и съща духовна храна и са пили една и съща духовна напитка; те са пили обаче от духовната скала, която ги следваше и която беше Христос".

Кои беше според апостол Павел този, който водеше евреите, който говори с Мойсея, който направи да потече вода от скалата и който отклони морето от пътя на евреите? Само този, който би искал да твърди, че апостол Павел не е християнин, той същият би могъл и да твърди, че не е християнско да виждаме във водещия Бог на Стария Завет, в Бога на Мойсей, самия Христос.

Скъпи мои приятели, има едно място в Стария Завет, което, както вярвам, може да създаде огромни трудности за едно по-задълбочено мислене. Това е едно място за този, който чете Стария Завет не без да мисли, а който чете Стария Завет в неговите взаимовръзки и постоянно се обръща и се връща към него. „Какво би могло да означава това място?“ си казва той. Това място е следното:

„Тогава Мойсей вдигна своята ръка и два пъти удари скалата с жезъла, и тогава бликна много вода, така че народът пи и неговият добитък пи. Но Господ рече на Мойсей и Аарон: За това, че вие не повярвахте в Мен и не ме прославихте пред децата на Израиля, няма да заведете този народ в земята, която Аз искам да му дам.“

Вземете това място, скъпи мои приятели, в неговата взаимовръзка със Стария Завет. Господ заповядва на Мойсея, докато народът роптае, да удари скалата със своя жезъл; Мойсей удря със своя жезъл скалата и бликва вода; всичко, което Господ заповядва, става чрез Мойсея и Аарона и веднага след това научаваме, че Господ прави един упрек на Мойсей ако това може да е един упрек че той не е повярвал в Него. Какво означава това? Вземете всичко, което е било написано като коментarii за това място и се опитайте да разберете мястото с тези коментarii. Хората разбират това място именно така, както разбират много неща в Библията: всъщност те не ги разбират, именно защото зад това място се крие една голяма тайна. Зад това място се крие това, което се иска да ни се каже: Този, който ръководеше Мойсея, който се появи на Мойсея в горящата къпина, който водеше народа през пустинята, който направи да по тече вода от скала та, това беше Господ, това беше Христос! Времето обаче още не беше дошло, и самият Мойсей не го позна, Мойсей още Го считате за някой друг. Това означават думите, че Мойсей не бе повярвал в този, който му заповядва да удари с жезъла скалата.

Как се яви Господ-Христос на еврейския народ? Ние четем наистина „денем в един воден стълб, но щем в един огнен стълб“, чрез това, че за негово спасение той раздели водата и още много работи направи, които можем да прочетем в Стария Завет. Ние бихме могли да кажем: Той действуваше в облаците и в огнените явления, във въздуха, в елементарните стихии и явления на природата, обаче никога на древните евреи не им мина през ума: Това, което се появяваше в облачната колона и в огнената колона, това, което правеше чудеса като разделянето на морето, се появява в своята най-първична форма също и в човешката душа. Защо това никога не мина през ума на древните евреи? Защото човешката душа беше загубила силата да чувствава в себе си своята най-дълбока същност, беше загубила своята сила чрез хода, който развитието на човечеството беше взело. Така еврейската душа можеше да гледа на природата, тя можеше да се остави да и въздействуват стихийните природни събития тук навсякъде тя можеше да предполага своя Бог и Господ: в самата себе си, такава, каквато беше, тя не можеше да Го намери.

Тук ние имаме Христос в Стария Завет, тук Той действува, но хората не Го познаха. По какъв начин действуваше Христос? Но не виждаме ли, скъпи мои приятели, как действуваше Той, когато отворим Стария Завет?

Най-важното, което Мойсей трябваше да предаде на своя народ чрез устата на Яхве, бяха десетте Божии заповеди. Той ги получи от силата на стихийните, от които Яхве му говори. Мойсей не слезе в дълбините на своята собствена душа, той не се запита в усамотена медитация: „Как говори Богът в моето собствено сърце?“. Той възлезе на планината и чрез силата на стихийните събития му се разкри волята на Бога. Волята ето основният характер на Стария Завет този основен характер е наричан често пъти също и характер на закона. Воля действа чрез развитието на човечеството и тя се изразява в законите, например в декалога, десетте Божии заповеди. Бог оповести своята Воля на хората чрез силата на стихийните.

Волята властва в Земната еволюция. Това е сякаш смисълът на Стария Завет и според целия си смисъл Старият Завет изисква от хората подчинение на тази Воля.

Когато поставим пред нашата душа току-що разгледаното по-горе, ние можем да резюмираме резултата с думите: на хората беше дадена Волята на Бога, но хората не познаха Бога, не познаха Божественото; те не познаха Божественото така, че да го имат свързано със самата човешка душа.

А сега да отвърнем погледа от евреите и да го насочим към езичниците. Имали ли са езичниците Христос? Християнски ли е да говорим за това, че също и езичниците са имали Христос по някакъв начин?

Скъпи мои приятели, езичниците са имали техните мистериини центрове. Посветените в Мистериите бяха довеждани до там, душата им да се отдели от тяхното тяло, така че да бъде развързана връзката, която свързва душата с тялото; и когато душата се намираще извън тялото, тогава тя възприемаше в духовния свят тайните на Битието. Много неща бяха свързани с тези Мистерии, посвещаваните в Мистериите се издигаха до различни видове познания.

Когато обаче проверим, кое беше най-висшето, което ученикът на Мистериите е могъл да възприеме вътре в себе си, това беше, че когато той е бил извън своето тяло, е бил поставян пред Христос. Както Мойсей бе ще поставен пред Христос, така беше и ученикът на Мистериите, когато той се намираще извън своето тяло със своята душа и беше поставен пред Христос. Христос съществуваше също и за езичниците, но той съществуваше за тях само в Мистериите. Той им се разкриваше, само когато душата беше извън тялото. И макар езичниците да не познаха Съществуването, пред което беше поставен ученикът на Мистериите, макар те да не познаха Съществуването, за което току-що говорихме, както не Го познаха и евреите, за които също Христос беше налице, Христос съществуваше и за езичниците. Човек би могъл да каже: за езичниците бяха устроени мистериините центрове. В мистериините центрове бяха

приемани тези, които бяха готови и узрели за тях. Чрез тези Мистерии върху езичниците действуваше Христос. Защо действуваше той така? Той действуваше така, защото човешката душа беше изгубила в течение на своето развитие от началото на Земяното развитие своята собствена сила, чрез която тя можеше да намери собствената си същност. Тази истинска същност трябваше да се открие на човешката душа, когато тя не беше обвързана с човешки връзки, тоест, когато човешката душа не беше свързана с тялото; Христос трябваше да ръководи хората така, че посветеният в мистерийните центрове човек би трябвало да бъде разсъблечен, така да се каже, от собственото си човешко същество. Христос също беше там за езичниците. Той ги водеше в институциите на мистерийните центрове. Обаче положението никога не беше такова, скъпи приятели, че човек да може да каже: "Когато разгърна моите собствени сили, тогава ще мога да намеря смисъла на Земята." Този смисъл беше загубен, беше затъмнен. Силите на човешката душа бяха изтласкани в твърде дълбоки области, за да може душата да бъде в състояние да разбере смисъла на Земята чрез собствените си сили.

Когато оставим да ни действа това, което се даваше на кандидатите за посвещение в езическите мистерийни центрове, то тогава това, което им се даваше, беше Мъдростта. На евреите беше дадена Волята чрез Законите, а на учениците на езическите мистерийни школи беше дадена Мъдростта. Ако обаче насочим нашия поглед към онова, което характеризира тази езическа мъдрост, тогава ние можем да обобщим това с думите: „Земният човек като такъв не можете да познае своя Бог като такъв чрез Мъдростта, ако той не излезете навън от своето тяло като един ученик на мистерийните школи". Божественото можеше да се открие на човека толкова малко чрез Мъдрост, колкото и чрез Воля. Да, скъпи мои приятели, ние намираме едни думи, които чудно преминават през гръцката древност като едно могъщо изискване към човеците, но тези думи стояха на входа на Аполоновото светилище, което беше един мистерийен център и тези думи бяха „Познай себе си". Какво ни казва фактът, че на мистерийното светилище бяха написани думите „Познай себе си" като едно изискване не към човека? Това ни казва, че навсякъде във външния свят, където човекът е останал като човек от началото на Земяното развитие, че човекът като такъв не можеше да изпълни във външния свят изискване нето „Познай себе си", че човекът трябваше да стане нещо различно, отколкото той е обикновено, а именно в мистерийните центрове той трябваше да развърже връзките, чрез които душата е свързана с тялото, за да може да познае себе си. Така тези думи, които стояха като едно чудесно изискване върху светилището на Аполон, ни обръщат също вниманието върху това, че за човечеството беше настъпило затъмнение, с други думи казано, Богът можеше да бъде

постигнат чрез Мъдрост толкова малко, колкото малко можеше да се разкрие чрез Волята.

Както виждаме, отделната човешка душа можеше да почувствува, че не може да намери в самата себе си силите, които да и показват смисъла на Земното развитие и в историческото развитие се представя при евреите така, че и самият Мойсей, водачът на евреите, не позна този, който го водеше, както и при езичниците изискването „Познай себе си“ можеше да бъде изпълнено само в мистериите центрове, защото човекът такъв, какъвто беше станал в течение на Земното развитие по отношение на връзката на душата с тялото, не можеше да разгърне силата, чрез която да познае самия себе си. Словото от онези времена звучи, идва към нас и ни казва: „Нито чрез Волята, нито чрез Мъдростта може да се познае (Господа) Бога“. Чрез какво трябваше да бъде познат Богът?

Ние често сме характеризирали момента, кога то Христос навлезе в Земното развитие на Земното човечество в неговата същност. Сега искаме още веднъж да поставим съвсем точно пред нашия поглед, какъв е точно смисълът, когато се говори, че беше настъпило едно определено затъмнение на човешката душа, така че истински Божественото не можеше да се открие нито чрез Волята, нещо чрез Мъдростта. Какъв смисъл има всъщност всичко това?

Да, скъпи мои приятели, говори се за толкова различни отношения на човешкото към Божественото. Кога то се говори за отношенията на човешкото към Божественото, когато се говори и за смисъла, които човешкото има в Божественото тогава се говори за това, което често пъти не може да се различи, за това, как се отнася човешкото към Божественото и как понякога различно например се отнася земното към Божественото. Днес постоянно намираме, че философи искат да се издигнат до Божественото чрез чиста философия. Но чрез чиста философия не може да се стигне до Божественото. Без съмнение чрез чиста философия човек отива до там да се чувствува свързан с Вселената. Без съмнение човек стига до там да знае, че човешкото същество след смъртта трябва да бъде свързано по някакъв начин с Вселената, но как то е свързано, до това човек не може да стигне чрез чиста философия. Защо? Ако възприемете целия смисъл на това, за което говорихме току-що днес, вие ще можете именно да си кажете: това, което се открива най-напред на земния човек в неговата душа между раждането и смъртта, то именно е твърде слабо в неговите сили, за да може да възприеме нещо, което отива отвъд Земното и което води в Божествено-духовното. За да направим напълно ясно това, нека проучим смисъла на безсмъртието.

Много хора днес съвсем не знаят, какъв е всъщност смисълът на човешкото безсмъртие. Много хора говорят днес преди всичко за безсмъртие също и тогава, когато само могат да допуснат, че човешката

душа със своето същество преминава през Портата на смъртта и тогава намира някакво място във Вселената. Но, скъпи приятели, това прави всяко едно същество. Това, което е съединено с кристала, когато се разтвори, също преминава във Вселената; растението, което увяхва, преминава във Вселената; животното, което умира, преминава във Вселената. При човека обаче нещата стоят различно. Безсмъртието има смисъл за човека само тогава, когато той може да пренесе през Портата на смъртта своето съзнание. Представете си една безсмъртна човешка душа, която, така да се каже, след смъртта би била без съзна ние; такова безсмъртие не би имало никакъв смисъл, не би имало и най-малкия смисъл. Човешката душа трябва да пренесе съзнание през Портата на смъртта, ако иска да говори за своето безсмъртие. Така както душата е свързана с тялото, тя не може да намери в себе си нищо, за което да може да каже: „Това е така, че аз съзнателно мога да го пренеса през Портата на смъртта“, защото съзнанието на човека е затворено между раждането и смъртта, това съзнание достига само до смъртта; това съзнание, което е преди всичко съзнанието на човешката душа, достига само до смъртта. В това съзнание свети навътре Божията Воля, например десетте Божи заповеди. Прочетете в книгата на Йов, в Стария Завет на Библията, дали това светене на Божията воля в човешкото съзнание е могло да доведе човека до там, че неговото съзнание да бъде разтърсено и да събуди в себе си такива сили, че да може да си каже: „Аз минавам като една съзнателност през Портата на смъртта“. О, какво вълнение събуждат у нас думите, които са казани на Йов от жена му: „Отречи се от Бога и умри!“. Ние знаем, че човек е несигурен за това, дали ще премине със съзнание през Портата на смъртта. И нека прибавим към това гръцките думи, които представят гръцкия страх пред смъртта: „По-добре да бъда просек в горния свят, отколкото цар в царството на сенките“, тук също имаме доказателството от езическия свят за това, колко несигурен беше станал човекът относно своето безсмъртие. И колко не сигурни са даже и днес още много хора. Всички хора, които говорят, че човекът, преминавайки през Портата на смъртта, възлиза във Всемира и се съединява с някакво Всемирно Същество, всички те не обръщат внимание на това, какво трябва да си приписва душата, когато иска да говори за своето безсмъртие.

Достатъчно е да изречем само една дума, скъпи мои приятели, и ние ще познаем, как трябва да се постави човекът по отношение на своето безсмъртие: тази дума е думата Любов. Любовта не е нещо, което можем да научим чрез Волята. Любовта не е нещо, което можем да научим чрез Мъдростта. Любовта живее в областта на чувствата, но ние знаем и трябва да признаем, че у нас не би могла да съществува човешката душа такава, каквато тя трябва да бъде, ако тази човешка душа не би била

изпълнена с Любов. Да, когато човек отиде до там да проникне в същността на душата, тогава разбира, че нашата човешка душа, не би могла да бъде повече човешка душа, ако не би могла да обича. Сега да си представим, че минаваме през Портата на смъртта така, че изгубваме нашата човешка индивидуалност и се сливаме с едно Всемирно Същество. Тогава ние бихме били вътре в това Божество, ние бихме принадлежали на Него. Ние не бихме могли повече да обичаме Бога, защото бихме били вътре в самия Него. Любовта не би имала никакъв смисъл, ако ние бихме били вътре в Бога. Ние трябва да признаем, че ако не бихме могли да пренесем нашата индивидуалност през Портата на смъртта, то в смъртта ние би трябвало да изгубим Любовта, че Любовта би трябвало да престане в момента, в който индивидуалността престава да съществува. Едно същество може да обича едно друго същество само тогава, когато е отделено от него; ако искаме да пренесем през Портата на смъртта нашата Любов към Бога, тогава трябва да пренесем през Портата на смъртта и нашата индивидуалност, тогава трябва да пренесем през Портата на смъртта онова, което запалва в нас Любовта.

Скъпи мои приятели, ако би трябвало да се обясни на човека смисълът на Земята, тогава би трябвало той да бъде осветлен за смисъла на неговото безсмъртие така, че да си представя своето същество неразделно свързано с Любовта; нито Волята, нито Мъдростта могат да дадат на човека това, от което се нуждае; само Любовта може да даде на човека това, от което той се нуждае. Какво следователно беше тогава затъмнено в хода на развитието на човека върху Земята? Да вземем евреина или да вземем езичника: затъмнено беше съзнанието, което преминава отвъд смъртта. Съзнание между раждането и смъртта; тъмнина отвъд раждането и смъртта, нищо не остава от съзнанието, което е извън земното тяло. „Познай себе си“ стоеше пред входа на гръцкото светилище: най-свещеното изискване към човечеството отправено от гръцкото светилище...но човекът можеше да си даде само отговора: „Да, когато моята душа остава така свързана с моето тяло, такъв, какъвто съм като земен човек, аз не мога да позная себе си в онази индивидуалност, която може да обича отвъд смъртта. Това аз не мога да сторя!“. Познанието, че човек може да обича като индивидуалност и отвъд смъртта: това беше изгубено за хората. Смъртта не е спирането на дейността на физическото тяло. Това може да бъде казано само от материалиста. Помислете само веднъж, че във всеки час, в който човек живее във физическото тяло, той би имал своето съзнание така, че би знаел със сигурност, какво се намира отвъд смъртта, така както днес знае, че утре сутринта Слънцето ще изгрее и ще се движи по небето: тогава смъртта не би била онова, което ние наричаме смърт, тогава хората, намирайки се във физическото тяло, биха знаели, че смъртта е само едно явление, което води от една форма към

друга. Под „смърт“ също и апостол Павел не разбираше преставането на дейността на физическото тяло, а под „смърт“ той разбираше факта, че съзнанието стига само до смъртта, че човекът, доколкото е свързан с физическото тяло в тогавашния земен живот, можеше да разпростре съзнанието в своето физическо тяло само до смъртта. Навсякъде където апостол Павел говори за смъртта можем да прибавим: „Липса на съзнание отвъд смъртта“.

Какво даде на човека Мистерията на Голгота? Стояха ли при Мистерията на Голгота пред човечеството някакви природни събития, някакъв облачен стълб, някакъв огнен стълб? Не, пред хората стоеше един човек, това беше Христос Исус. Изпълни ли се с Мистерията на Голгота нещо от пълната с тайнственост природа така, че морето да се раздели, за да може Божият народ да мине през него? Не, там стоеше пред хората един човек и правеше куците да прохождат и слепите да проглеждат. От един човек произхождаше това.

Евреинът трябваше да съзерцава природата, ако искаше да види онзи, когото наричаше свой Господ Бог. Сега хората можеха да видят един човек; хората можеха да говорят за един човек така, че Бог живее в него. Езичникът трябваше да бъде просветен, той трябваше да излъчи своята душа навън от тялото, за да застане пред Съществуващото, което е Христос. Той не би могъл да предположи, че Христос ще слезе на Земята; той можеше само да знае, че Христос е извън Земята. Това обаче, което беше извън Земята, дойде на Земята и прие едно човешко тяло. В Христос Исус стоеше като човек пред човеците онова Същество, което иначе стоеше по-рано пред освободената от тялото душа в мистериите школи. И какво стана благо дарение на това? С това беше сложено началото, щото силите, които човекът беше изгубил в течение на земното развитие от началото на Земята насам, тези сили, чрез които му бе скрито неговото безсмъртие, така че тези сили отново да дойдат при него чрез Мистерията на Голгота. С побеждаването на смъртта при Голгота се родиха силите, които можеха отново да запалят загубените сили в човешката душа. И човешкият път по време на земното развитие ще бъде по-нататък такъв, че приемайки все повече и повече Христос в себе си, човекът ще открие в себе си онова, което ще обича след смъртта: това значи, че човекът като една безсмъртна индивидуалност ще може да застане пред своя Бог. Ето защо едва след Мистерията на Голгота станаха верни думите: „Обичай Бога повече от всичко, а твоя ближен колкото себе си“.

Воля бе дадена от горящата къпина, Воля бе дадена чрез десетте Божии заповеди. Мъдростта бе дадена на чрез мистериите центрове. Любовта обаче бе дадена, когато Бог стана човек в Христос Исус. И гаранцията, че ние можем да обичаме след смъртта, и гаранцията, че може да бъде основана една общност от хора на Любовта, чрез придобитите отново

сили на нашата душа, така както тя е поставена между човека и Бога и между всички хора помежду им тази гаранция произхожда от Мистерията на Голгота. Човешката душа намери в Мистерията на Голгота това, което беше изгубила от началото на земното развитие насам, при което нейните сили ставаха все по-слаби и по-слаби.

Три сили в трите душевни съставни части на човека: Воля, Мъдрост и Любов! В тази Любов душата изживява своето отношение към Христос. Аз исках да изложа пред вашия поглед всичко това от една определена гледна точка. Това, което прозвучава афористично в днешното обяснение, ще намери своята връзка в разглежданията на следващите дни. Аз обаче вярвам: ние можем да запишем дълбоко в нашата душа това, че един напредък в познаването на Христос е една действителна придобивка за човешката душа и че също когато разглеждаме отношението на човешката душа към Христос, на нас отново ще ни стане много ясно това, че сякаш съществуваше обвивка, едно було, между човешката душа и Христос преди Мистерията на Голгота, и как това було беше разкъсано от Мистерията на Голгота, и как ние с право можем да кажем: „Чрез Мистерията на Голгота в Земния живот се вля едно космическо Същество, едно свръхземно Същество се свърза със Земята“...

Какво може да изживее човешката душа с нейния Христос в себе си, за това, скъпи приятели, ще говорим в следващите дни.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ

Когато живеем през деня, ние знаем например, какво дължим в този ден на Слънцето, как задачата на нашия живот е свързана със слънчевата светлина, но ние не мислим върху това, че така да се каже, през цялото това наслаждение от слънцето, от задоволството, което имаме от слънчевата светлина, несъзнателно знаем и друго: ние знаем съвсем сигурно, че на следващото утро, след като сме почивали през нощта, Слънцето отново ще изгрее за нас. В нашата душа живее една вяра в трайната действителност на мировия ред. Може би ние не винаги си изясняваме това, но ако бъдем запитани, ще отговорим сигурно в смисъла, който се разбира тук. Ние се посвещаваме днес на нашата работа, защото знаем, че плодовете на тази работа са осигурени за утрешния ден и защото след нощната почивка отново ще се появи Слънцето и плодовете на работата ще могат да узреят. Ние насочваме поглед към растителната покривка на Земята, ние се удивляваме през тази година на тогава; ние поддържаме нашия живот от плодовете на Земята; ние знаем, че има основания в реалността на мировия ред, щото от семето на тази година да израснат същите растения и плодове в следващата година. И отново, ако бихме били запитани защо продължаваме да живеем с такава сигурност, ще дадем отговора по съответния начин: „На

нас ни изглежда да е гарантирана действителността на мировия ред, на нас ни се явява гарантирано, че онова, което е узряло като семе в старите посеви, ще се появи отново в царството на действителността". Но съществува нещо, скъпи мои приятели, по отношение на което ние се нуждаем от една подкрепа, когато мислим за гарантирането на действителността. А това е нещо, което е от особено голямо значение за нашия вътрешен душевен живот. И е нужно да се произнесе само една единствена дума, за да почувствуваме веднага, как в живота съществува нещо, за което се нуждаем от една такава гаранция, защото за един действително мислещ човек, за един действително чувстваващ човек то не носи в себе си непосредствено една такава гаранция. Това е думата „нашите идеали". Какво ли не съдържат в себе си, скъпи мои приятели, тези думи: нашите идеали! Нашите идеали, те принадлежат към това, което е по-важно за нашата душа от външната действителност, когато ние мислим и чувстваме в един по-висш смисъл. Нашите идеали са онова, което вътрешно запалва нашата душа, което прави живота по-ценен за нашата душа в много отношения.

И когато насочим поглед към външния живот, когато насочим поглед към онова, което ни гарантира сигурността на живота, тогава ние често сме измъчвани от мисълта: „Съдържа ли тази действителност нещо, което именно да гарантира осъществяването на нашите идеали като най-ценното в живота?". Безброй конфликти на човешката душа произхождат от това, че хората се съмняват повече или по-малко, по-силно или по-слабо в осъществяването на това, за което биха искали да се придържат с всичките нишки на своята душа за осъществяването на техните идеали. И достатъчно е само да разгледаме света на физическото поле, и ако разгледаме безпристрастно това физическо поле, ние ще намерим безброй много човешки души, които преминават през най-силни, през най-сурови душевни борби без осъществяването на това, което те считат за ценно в идеален смисъл. Защото от развитието на действителността ние не можем да кажем никакви в същия смисъл, че нашите идеали ще се окажат в живота като семена на една бъдеща действителност също така, както например семената на растенията от тази година се оказват като заложба на плодовете на следващата година.

Когато насочим поглед върху тези семена на растенията, ние знаем: те носят в себе си онова, което в следващата година ще стане действителност в най-широк размер. Ако сега насочим поглед върху нашите идеали, ние наистина можем да храним в душата си вярата, че тези идеали имат някакво значение, някаква стойност за живота; но ние не можем да имаме в същия смисъл една сигурност по отношение на тези идеали. Като човечи ние бихме искали те да бъдат семена за по-късното бъдеще, но напрасно търсим с погледа си това, което може да им даде

една сигурна действителност. Така още когато насочим поглед към физическото поле, ние намираме нашата душа с нейния идеализъм често пъти в едно отчаяно положение.

А сега да отидем от физическия свят в света на окултното, в света на скритата духовност. Този, който е станал духовен изследовател, се учи да познава душите във времето, което те прекарват между смъртта и едно ново раждане. И е от голямо значение, скъпи мои приятели, човек да насочи духовния си поглед към онези души, които са били наситени в земния живот с високи идеали, с идеали, които те бяха родили от огъня и светлината на техните сърца.

Когато човекът е преминал през Портата на смъртта и има пред себе си добре познатата картина на живота, която представлява един спомен за изминалия живот, тогава в тази картина на живота е втъкан също и светът на неговите идеали. И този свят на идеалите може да застане за човека след смъртта по такъв начин пред неговата душа, че той да чувства отношение на него нещо, което бихме могли да облечем с думите: "Да, тези идеали, които бяха разпалили и озарили най-дълбоко моето сърце, на които съм гледал като на най-ценното, като на най-вътрешното благо на моето сърце, тези идеали сега ми изглеждат като нещо чуждо. Те изглеждат така, като че ли съвсем не принадлежат на всичко онова, за което аз си спомням като за действителни земни преживявания на физическото поле". И въпреки това, умрелият човек отново се чувства като магнетически привлечен към тези свои идеали, той се чувства като че ли е омагьосан от тези идеали. Тези идеали могат да имат нещо извънредно привличащо за мъртвия. Но те могат да имат и нещо, което да го изпълва с една лека уплаха, за която той чувства, че може да стане опасно за него, че това може да го отчужди от Земната еволюция и от всичко, което свързва Земната еволюция с един живот, който е между смъртта и едно ново раждане. За да се изкаже съвсем ясно, скъпи мои приятели, бих искал да свържа тези неща с конкретни изживявания, бих искал да ги свържа с изживявания, кои то някои от приятелите, стоящи тук, вече познават, които обаче тази вечер ще осветлим особено от една определена гледна точка, за да могат да бъдат съпоставени с това, което току-що казах за природата на човешките идеали.

През последните години към нас се присъедини една поетическа личност. Въпросният човек дойде в нашето Антропософско движение, идвайки от един живот, посветен на най-чист идеализъм, идвайки от един живот, който още преди теософското време премина през едно мистично задълбочаване. Въпреки че негова душа пребиваваше в едно загиващо, разпадащо се тяло, той се посвети със сърце и душа на нашето духовно движение. През пролетта на тази година ние го загубихме за земния живот: той премина през Портата на смъртта. Той остави на човечеството

серия от чудесни стихотворения, които бяха публикувани в един том, излязъл от печат скоро след неговата смърт. Той беше пространствено отделен от нашето движение, в известно отношение поради трудностите на неговия външен телесен живот, в продължение на много време, в един усамотен планински кът на Швейцария, където той трябваше да се грижи за своето оздравяване, но той също клонеше отдалеч към нашето движение и неговите стихотворения, които постоянно се рецитират в някои антропософски кръгове, именно в последно време са сякаш поетическото отражение на това, което ние сме изработили в течение на повече от едно десетилетие. Сега той е преминал вече през Портата на смъртта и окултното разглеждане на душата на този човек констатира нещо твърде забележително. Човек може да каже, че едва след смъртта се научава да познава значението на живота на душата в това разпадащо се тяло. Онова, което тази душа прие в себе си, докато тя искрено сътрудничеса за напредъка на Антропософското движение, разби една по-голяма сила, би могъл да каже човек, разви една по-голяма сила под повърхността на постепенно загиващото тяло. Загиващото тяло скриваше от погледа тази по-голяма сила дотогава, докато самата душа се намираще в тялото. И сега, когато срещаме тази душа след смъртта, сега просияват съдържанията на живота, които тази душа бе приела в себе си, сега те просияват така, както могат да просият само в духовния живот, сияят като една мощна космическа картина, просияват като един облак, бих могъл да кажа, в който живее нашият приятел, след като е преминал през Портата на смъртта. Това е една своеобразна гледка за окултния наблюдател. Може би сега можем да кажем: окултният наблюдател може да обходи със своя поглед цялата обширна околна среда на духовно-космическия свят. Но нещо друго е да пребродиш с поглед цялата околна среда на космическия душевен свят и след това да видиш излъчено от една индивидуална човешка душа нещо, което изглежда като една величествена картина, като една нарисувана картина на онова, което иначе се показва от само себе си в духовния свят. Също както имаме около нас света на физическото поле и след това го виждаме отразен във величествените картини на един Рафаел, на един Микеланджело, така е и в духовния свят за случая, за който се говори тук. Както когато стоим пред една картина на Рафаел или на Микеланджело никога не казваме: "Ах, тази картина не ми дава нищо повече, защото аз имам великата действителност пред себе си, така, когато наблюдаваме картината, която отразява в една душа това, което иначе виждаме в духовната действителност, ние не казваме, че мощното просветление от тази душевна картина не представлява за нас едно безкрайно обогатяване. И би могло да се каже, скъпи мои приятели, че когато имаме пред нас приятеля, който е умрял и който след смъртта има в собствената си душа

отражението на всичко това, което можеше да бъде описано от много години насам от духовните светове, ние научаваме безкрайно много повече, отколкото от непосредственото съзерцаване на обширната духовна действителност.

Това е едно фактическо окултно състояние на нещата. Аз многократно вече съм обяснявал на нашите антропософски приятели на други места това фактическо окултно състояние на нещата, сега изтъкнах не що, което може да бъде важно за нашето днешно разглеждане. Така както се представи това окултно състояние на нещата по отношение на Кристиан Моргенщерн, то ми показва и нещо друго. Човек може често пъти да види, каква съпротива среща днес оповестяването на окултното учение, така както ние го разбираме и човек може би често може да постави въпроса (Аз не искам да кажа, че човек „се съмнява, а че човек „поставя въпроса“): какъв напредък ще намери това окултно учение в човешките сърца, в човешките души? Съществува ли някаква гаранция, някакво поръчителство за това, че всичко, което днес изработваме вътре в Антропософското Общество ще действа по-нататък в течение на духовното развитие на човечеството? Съзерцаването на това, което душата на нашия приятел е станала, ни дава от окултния свят една такава гаранция. Защо? Нашият приятел, който ни остави стихотворенията „Ние намерихме един път“, живее във величествената космическа панорама, която е като един вид душевно тяло за него след смъртта; той възприе в себе си онова, което ние имахме да кажем за Христос, докато беше свързан с нас в лоното на Антропософското учение. Като прие Антропософското учение, като свърза Антропософското учение със своята душа така, че то стана действително духовната сърдечна кръв на неговата душа, той прие това учение също в своята душа така, че това Антропософско учение съдържа в себе си Христос като субстанция. Той прие това учение същевременно със Съществуването Христос. Христос, така както Той живее в нашето движение, премина същевременно и в неговата душа.

А сега при наблюдаването на окултното фактическо положение на нещата се показва следното: човекът, който преминава през Портата на смъртта, той може да живее в една такава космическа панорама, той ще върви с нея през живота, който се намира между смъртта и едно ново раждане; това ще действа в цялото негово същество, ще се въплъти в цялото негово същество, по-добре би било да кажа „ще се вдушеви“ в цялото негово същество и ще проникне неговия нов следващ живот, когато той отново ще слезне надолу за такъв земен живот. Това води до там, щото една такава душа да приеме в себе си един зародиш на съвършенство за собствения живот, така че самата душа да напредва в еволюцията на Земяното битие. Всичко това става благодарение на факта,

че такава душа е приела нещо подобно, както беше вече казано. Но сега тази душа, която току-що беше цитирана, бе приела всичко в себе си, пропито и проникнато духовно от Съществуото Христос, от представите, които ние можем да усвоим за Съществуото Христос. По този начин това, което една такава душа е приела в себе си, е не само едно благо, което служи само за по-нататъшното развитие на тази душа, а е едно благо чрез Христос, който е общ, за цялото човечество и действа отново върху цялото човечество. И онази душевна панорама, която за ясновидския поглед се развива в душата, която тази пролет премина през Портата на смъртта, онази душевна панорама, скъпи мои приятели, така както тя се представя проникната от Христос, е за мене гаранция, че това, което днес може да бъде говорено от духовните светове, ще свети надолу чрез Христовата Любов в душите, които ще дойдат по-късно; тези души ще бъдат възпламенени от това, те ще бъдат вдъхновени от това. Не само нашият приятел ще носи в собствения си живот проникнатата от Христос Антропософия за свое собствено усъвършенствуване, а чрез това, че той е приел Антропософията проникната от Христос, тя ще стане един импулс за душите от духовния свят, един импулс за душите, които ще живеят в следващите столетия; в тях ще се вливат лъчите на онова, което е проникнато от Христос. Това, което вашите души получават като най-доброто благо от проникнатата от Христос Антропософия, не могат да го приемат само за самите себе си, а го носят за по-късните времена на еволюцията. Ако е проникнато от Христос, то тече и се влива като едно семе в цялото човечество, защото Христос е Съществуото, което принадлежи на цялото човечество. Там, където е Христос, благата на живота не се уединяват; те остават плодотворни за отделния човек, но същевременно приемат характера на едно благо за цялото човечество.

Това е, което имаме да поставим ясно пред нашите души. Тогава ние виждаме, каква важна разлика властва при положението, дали приемаме една мъдрост без тя да е проникната от Христос или приемаме една мъдрост, озарена от Христовата светлина. Когато се срещаме в тесните рамки на нашето Общество, ние не се срещаме, за да правим абстрактни заключения, скъпи приятели, а се събираме, за да изучава ме смело окултизма, независимо от отношението, което днешният свят има към него, към истинския окултизъм. Ето защо ние можем да засегнем също и онова, което може да стане наше познание, именно само чрез изследване на духовната област.

Трябва да бъде приведен и един втори случай. През последните години ние имахме повод да представим в Мюнхен някои неща, които наричаме мистерийни драми, и нашите шведски приятели също взеха много пъти участие в тези мистерийни представления. Също и това, което казвам в момента, съм го съобщавал вече на някои приятели от определена гледна

точка. При тези представления на мистериите драми някои неща трябваше да бъдат устроени различно от другите представления. Трябваше да се почувствува, така да се каже, отговорността спрямо духовния свят. Ние не можехме да пристъпим към тези мистериини представления като към едно театрално представление. Без съмнение това, което се прави в един такъв случай, трябва да бъде направено от собствените душевни сили. Но, скъпи мои приятели, нека се изясним, че също и във физическия живот, когато искаме да направим това или онова чрез волята на нашата душа, трябва да разчитаме на нашата мускулна сила, която за нас идва също от вън и която все пак ни принадлежи. Ако нямахме тази мускулна сила, която ние получаваме отвън, ние не можем да извършим определени неща. По един определен начин мускулната сила ни принадлежи и все пак тя не е наша. Така е и с нашите духовни способности, само че при това не ни помагат физически сили, мускулни сили, а когато тези способности трябва да действуват в духовната област, там трябва да ни дойдат на помощ самите сили на духовния свят и те сякаш трябва да ни проникнат с лъчите си, силите, които идват от духовния свят в нашия физически свят. И наистина други такива начинания могат да започнат с едно друго съзнание. Такива, каквито бяха нашите мюнхенски представления, за мене самия беше ясно, че тази работа би могла да бъде изпълнена в продължение на много години и че различните инициативи биха могли да бъдат осъществени, само когато съвсем определени духовни сили, насочени точно в тази насока се вливаха в нашите човешки сили, когато, така да се каже, духовни сили на Ангели пазители се вливаха в нашите човешки сили.

Това беше през първите години, когато започнах ме да работим антропософски още в един малък кръг, това беше един много тесен кръг и неговите членове можеха много лесно да бъдат преброени, когато се събираха в началото на нашето столетие в Берлин. Но една вярна душа беше винаги за кратко време между тези членове, една душа, която беше надарена чрез нейната Карма с един твърде особен талант за красивото и изкуството. Тази душа работи за нас макар и само за кратко време. Именно по отношение на всичко най-интимно, което можеше да се изработи тогава в полето на Антропософията. Тази душа работеше между нас с една задушевност и с един просветлен вътрешен жар и приемаше особено ученията, които тогава можеха да бъдат дадени антропософски, а именно по отношение на определени космически взаимовръзки. И днес аз още зная, как тогава пред моята душа се яви един факт, който би могъл да изглежда може би незначителен, които обаче, въпреки това трябва да бъде изнесен тук. Когато започна нашето Антропософско движение, с това също започна да излиза и едно списание, което тогава беше наречено по силата на добре обмислени основания "Луцифер". Тогава аз написах

статия под заглавието "Луцифер", една статия, която трябваше да съдържа най-малкото като заложба ръководните линии, по които искахме да работим. И трябва да кажа, че още тази статия беше написана в онези линии, макар и не изразени в думи, в които нашето Теософско тогава, а сега Антропософско Общество, трябваше да се движи и бих могъл да кажа: „Тази статия също беше проникната от Христос". Когато човек приема статията, той прие ма това, което е Християнска кръв на живота. Може би днес трябва да спомена, че тази статия намери най-силната опозиция също в кръга на малцината, които се бяха присъединили към нашето Антропософско Общество от старото Теософско движение*. /* От началото на 20-ти век до 1912 година постепенно, но накрая и окончателно от Теософското Общество се отделя Антропософското Общество, като най-главната причина е коренно различното отношение на двете общества към въпроса за Христос. Бележка на преводача/Тази статия беше навсякъде приета като нещо, което всъщност е напълно нетеософско. Личността, за която току-що говорих, се застъпи за тази статия с най-голямата топлина на сърцето и с най-дълбоката задушеvnост и аз можех да си кажа: това съгласие тежи повече за по-нататъшното развитие на Антропософското движение, отколкото цялата останала опозиция, когато се касае за истината. Накратко казано, тази душа беше изцяло втъкана в това, което трябваше да се влее в нашето духовно течение. Тя почина скоро след това, тя премина през Портата на смъртта още през 1904 година. Известно време след смъртта тя трябваше да води борба в духовния свят, за да постигне това, което тя самата в същност беше.

И не още през 1907 година, но откакто започнаха нашите представления на мистериите драми в Мюнхен, от 1909 година нататък, след това с все по-нарастваща сила в следващите времена, тази душа беше там и винаги стоеше закриляща и пречистваща зад това, което аз трябваше да предприема за нашите мюнхенски празнични представления. Това, което тази душа можеше да даде чрез нейните заложби по отношение на красотата за осъществяване на нашите духовни идеали, това действуваше от духовния свят надолу, идвашо като от един Ангел пазител на нашите мистериите драми, така че ние чувствавахме в себе си сила да предприемем онези инициативи, които бяха необходими; защото както във физическия свят нашата мускулна сила ни подкрепя, така и духовната сила, която се излива надолу от духовния свят, се вливаше в нашата собствена духовна сила. Така мъртвите действуват заедно с нас. Така те са с нас. Отново ни се представя един друг случай и сега идва обратът, за които трябва особено да говоря днес това беше отново един случаи, при който това, което въпросната личност бе приела на антропософското поле, допринасяше очебийно не само за нейния

собствен напредък в индивидуалния живот, а то се разливаше отново обратно към нас в нещо, което ние трябваше да правим за цялото Антропософско Общество. Съществуваха две възможности: едната възможност, че именно тази личност беше приела в себе си това, което можа да приеме, че тя го имаше в нейната душа и можеше сега да го използва за нейното по-нататъшно напредване през живота, но също и през живота след смъртта.... Това е нещо правилно, това трябва да стане точно по този начин, защото ако човешката душа трябва да постигне нейната божествена цел, тя трябва да става все по-съвършена и по-съвършена; тя трябва да направи всичко, което може да допринесе за това усъвършенствуване... Но понеже и тази душа също беше вече приела в себе си цялото настроение и цялото проникване от Христос, това, което тя бе приела, можа да действа не само за самата нея, а можа да се разлее надолу върху нас, можа да стане едно общо благо, едно общо благо в неговата действителност. Това е, което прави Христос, когато Той прониква плодовете на нашето познание. Той не ни отнема това, което плодовете на нашето познание представляват за нашата индивидуалност, но Христос е понесъл смъртта за всички души и когато ние се въздигнем до познанието, което трябва да бъде познание на истинския земен човек: „Не аз, а Христос в мен“, когато сякаш знаем, че Христос е в нас при всичко, което собствено знаем, когато приписваме на Христос силите, които ние самите използваме, тогава това, което приемаме в нас, действа не само за нас, а и за цялото човечество. Тогава то става плодотворно за цялото човечество. Където и да насочим поглед по земното кълбо към човешки души за всички тях Христос е понесъл смъртта и онова, което приемате в Негово име, бие го приемате за собственото си усъвършенствуване, но също и като скъпи въздействащи блага за цялото човечество.

А сега да погледнем назад към това, което беше казано тази вечер в уводните думи.

Казано бе, че когато след смъртта погледнем на зад в панорамата на изминалия живот върху онова, което сме преживели, тогава ни се струва, като че ли нашите идеали биха имали нещо чуждо. Чувството, което преживяваме, е това, че ние чувствуваме по отношение на тези идеали следното: те не ни водят всъщност към общозначимия човешки живот, те нямат никаква собствена гаранция за действителност в общозначимия човешки живот; тези идеали ни водят надалеч от общозначимия човешки живот. Луцифер има именно една силна власт над нашите идеали, защото те избират така красиво от човешката душа, но именно само от човешката душа, а не се коренят във външната действителност; ето защо Луцифер има такава власт и всъщност това е магнетичното привличане на Луцифер, което ние долавяме в нашите идеали след смъртта. Луцифер

идва насам към нас и именно, когато ние имаме идеали, те са особено ценни за него и чрез тези идеали той може да ни привлече към себе си по един заобиколен път. Но когато оставим онова, което ние проникваме духовно, да се напои от Христос, когато чувствуваме Христос вътре в нас и когато знаем: „Онова, което ние приемаме, го приема и Христос вътре в нас" и „Не аз, а Христос в мен", когато преминем през Портата на смъртта, тогава не става така, че когато гледаме назад към нашите идеали, те като че ли искат да ни отчуждят от света, а тогава сме предали един вид нашите идеали на Христос; тогава ние познаваме, че Христос е този, който прави от нашите идеали негово собствено дело. Той приема върху себе си нашите идеали. "Аз не мога да приема моите идеали сам върху себе си така, че те да бъдат също така сигурни семена за човечеството на Земята, както семената на растенията на настоящото лято са сигурни зародиши за растителната покривка на следващото лято, Христос обаче в мен може да направи това. Христос в мен пропива моите идеали във веществена действителност". А за идеалите, които храним в себе си казваме: „Да, като хора, ние улавяме идеалите по земното кълбо, но в нас живее Христос и той поема върху себе си нашите идеали...тези идеали са действителни семена за една бъдеща дейност. Проникнатиет от Христос идеализъм е пропит със зародиша на действителността. И този, който действително разбира Христос, той гледа на тези идеали така, че си казва: „Сега идеалите нямат в себе си нещо, което да им гарантира реалност, което да им гарантира техния действителен характер така, както на растителните семена е гарантиран действителният характер за следващата година, но когато ние схващаме нашите идеали така, че ги предаваме на Христос вътре в нас, тогава те са истински семена. И този, който има истински Христово съзнание и който превръща думите на апостол Павел „Не аз, а Христос в мен е носителят на моите идеали" в субстанция на своя живот, той гледа на нещата така, че си казва: „Да, тук има узрели посеви, които раждат семена, тук има реки и морета, тук се образуват планини и долини но наред с тях е светът на идеализма, този свят на идеализма Христос е приел в себе си и в настоящия свят той е като семето за бъдещия свят, защото Христос пренася нашите идеали в бъдещия свят така, както Богът на природата пренася растителните семена от настоящата година в следващата година".

Това дава действителност на идеализма. Това сменя от душата онези сурови, тъмни съмнения, които могат да възникнат в нея, когато тя е обзета от чувството: „Какво става със света на идеалите, които са интимно свързани с външната действителност, които са свързани с всичко онова, което аз трябва да считам за ценно?". Това, което зрее като идеализъм в човешката душа като благо на мъдростта, това се улавя от онзи, който приема в себе си Христовия Импулс като нещо, проникнато

от действителност, като нещо наситено с действителност. И аз ви приведох двата примера, скъпи мои приятели, за да ви покажа с тези два примера, взети от окултния свят, колко различно действа онова, което е поверено на една душа, проникната от Христос, в сравнение с това, което е поверено на друга душа, която не е проникната от Христос, а е проникната само от Мъдрост. Наистина съвършено различно прониква надолу към нас това, което проникнатата от Христос душа има в този земен живот, в сравнение с това, което тази душа има, когато не е проникната от Христос.

Прави едно потресаващо впечатление, когато ясновидското съзнание гледа нагоре в духовния свят и вижда, как душите се борят за своите идеали, души, които в последната си инкарнация не са стигнали още до Христовото съзнание ясновидящото съзнание вижда, как душите се борят за това, което е най-скъпо за тях, защото Луцифер има една сила над душите и техните идеали, така че той може да ги отдели от плодовете, които целият свят трябва да вкуси като действителни плодове.

Друга е гледката при онези, които са оставили тяхното благо на Мъдростта, тяхното благо на душата да бъде проникнато от Христос блага, които предизвикват нещо като отблясък в нас и действуват животворно още в този физически живот. Това, което може да бъде почувствувано по този начин като най-ценната вътрешна топлина на душата, като утеха в най-тежките положения на живота, като подкрепа в най-тежките преживявания, това е именно проникването с Христовия Импулс. И защо?

Защото онзи, които действително е проникнат от Христовия Импулс, чувствава как в завоеванията на неговата душа, колкото и несъвършените да изглеждат по отношение на земния живот, вътре в тези завоевания стои Христовият Импулс като една защита и гаранция за постигането им. Ето защо Христос е една такава утеха в съмненията на живота, една такава подкрепа за душата. Колко много неща остават неизпълнени за душата в живота на Земята, скъпи мои приятели, колко много неща изглеждат много ценни, без тя да може да гледа на тях по друг начин относно външния физически свят, освен като на разрушени пролетни надежди. Обаче това, което чувствуваме така искрено в нашата душа, това, което съединяваме с нашата душа като едно пълно ценно мислено благо, това ние можем да го предадем на Христос; и както и да изглежда то за осъществяването когато сме го предали на Христос, Той го пренася на своите крила в действителността. Не е нужно човек винаги да знае това, но душата, която чувствува Христос вътре в себе си, както тялото чувствува кръвта в себе си като животворен елемент, тази душа чувствува реализиращата сила на този Христов Импулс по отношение на всичко това, което душата не може да осъществи във външния свят, но би иска

ла да го осъществи, би искала да го осъществи по справедлив начин. Това, че ясновиждащото съзнание вижда тези неща, когато наблюдава душите след смъртта, е тъкмо едно доказателство за това, колко оправдано е чувството на човешката душа, когато при всичко, което върши и мисли, тя се чувства проникната от Христос, приема в себе си Христос, като нейна утеха, като нейна подкрепа, като онова, за което казва в този земен живот „Не аз, а Христос в мен“. Нека човек да казва това: „Не аз, а Христос в мен“ в този земен живот, скъпи мои приятели! Спомнете си едно място, което стои в началото на моята книга „Теософия“, което трябва да покаже една от онези точки, където се осъществява на определена степен в духовния живот това, което прониква душата в земния живот на този свят. На едно определено място в моята книга „Теософия“ аз обърнах внимание върху това, че „Тат твам ази“, което преведено означава „Това си ти“ и върху което източните мъдрци медитират, застава пред тях като една действителност, точно в момента, в който става преминаването от така наречения Душевен свят в Духовния свят. Вижте за това на съответното място. Но действителност може да стане и нещо друго, действителност може да стане по един човешки и пълен с извънредно значение начин това, за което тази човешка душа, която се чувства проникната от Христос, може да си каже в този земен живот думите на апостол Павел „Не аз, а Христос в мен“. Ако човек знае да мисли тези думи „Не аз, а Христос в мен“ като една вътрешна истина, тогава те стават една реалност след смъртта по един мощен и пълен със значение начин. Защото това, което приемаме в този свят от тази жизнена гледна точка, от жизнената гледна точка на „Не аз, а Христос в мен“, това става наше притежание, това става наша вътрешна природа между смъртта и едно ново раждане, така щото чрез това, което е станало по този начин наша вътрешна природа, ние бихме могли да го предадем като плод на цялото човечество. Това, което приемаме от гледната точка на „Не аз, а Христос в мен“, това същото Христос превръща в общо притежание на цялото човечество. Това, което аз приемам от гледната точка на „Не аз, а Христос в мен“ за него бих могъл да кажа и чувствавам след смъртта: „Не само за мен, а и за всичките мои братя човеци!“ И само тогава бих могъл да изговоря думите: „Да, аз го обичах повече от всичко, повече и от мен самия, затова изпълних заповедта „Обичай Господа Бога твоего повече от всичко!“

Не аз, а Христос в мен!

И аз изпълних и другата заповед „Обичай своя ближия колкото самия себе си“, защото онова, което съм придобил сам, е станало чрез това, че Христос го пренася в действителността, едно общо благо за цялото човечество.

Човек трябва да остави такива неща да действуват върху него, тогава той ще научи, какво е значението на Христос в човешката душа, как Христос може да бъде носител и подкрепа на човешката душа, утешител и озарител на човешката душа. И човек ще се почувствува постепенно вътре в онова, което може да се нарече: отношението на Христос към човешката душа.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ

Едно от онези понятия, на които можем да се натъкнем, когато става дума за отношенията на Христос към човешката душа е, без съмнение, понятието за дълг и грях. Ние знаем добре, какво решаващо значение имат понятията дълг и грях например в християнството на апостол Павел. Без съмнение, трябва да кажем, че нашата съвременна епоха е малко склонна да има едно действително дълбоко вътрешно разбиране за понататъшната взаимна връзка, която срещаме при апостол Павел между понятията „дълг“ и „грях“, и „смърт“ и „безсмъртие“. Но това се дължи на материализма на нашето време. Нужно ни е само да си спомним думите, които аз казах в първата изнесена тук лекция, аз казах, че едно безсмъртие на човешката душа без запазване и продължаване на съзнанието в състоянието след смъртта, не би означавало никакво истинско безсмъртие; едно прекратяване на съзнанието със смъртта би било равнозначно на факта, който човек тогава трябва да приеме, а именно, че всъщност човекът не е безсмъртен. Защото едно несъзнателно съществуване на човешкото същество след смъртта би означавало, че най-важното, това, което прави от човека един истински човек, не би съществувало след смъртта. А една несъзнателна човешка душа, която би надживяла смъртта, не би означавала, така да се каже, нещо повече от един сбор от атоми, които също и материализмът приема, че трябва да останат, след като човешкото тяло е разрушено.

За апостол Павел беше още непоклатимо като скала схващането, че за безсмъртието може да се говори само при запазване на индивидуалното съзнание. И тъй като трябваше да определи индивидуалното съзнание като нещо зависимо от дълга и греха, той можеше естествено да каже: когато след смъртта човешкото съзнание е замъглено от дълга и греха или от последствията на дълга и греха, когато следователно след смъртта съзнанието е нарушено от дълга и греха, това означава, че грехът и дългът действително умъртвяват човека, умъртвяват човека душа и като дух. Естествено твърде далеч е от това материалистичното съзнание на нашето време, също и съзнанието на много философски изследователи на настоящето, които са доволни да говорят или да могат да говорят за едно продължаване на живота на човешката душа след смъртта, докато

човешкото безсмъртие би могло да бъде идентифицирано само с едно съзнателно съществуване на човешката душа след смъртта.

Сега възниква без съмнение една трудност особено за антропософския светоглед. И за да разберем тази трудност, е достатъчно само да обърнем внимание на взаимосвързаните отношения между понятията „дълг“, „грех“ и „Карма“. Някои антропософи слагат край на съмненията, като просто казват: "Ние вярваме в Кармата, а това означава: едно прегрешение, което един човек извършва в някое прераждане, се носи от същия човек с неговата Карма и се пренася в по-късни времена; но също в течение на преражданията настъпва едно изравняване". И сега започва трудността. Антропософите тогава лесно казват: "Как може това да се свърже с приетото като християнско понятие например за прощаването на греховете чрез Христос?". И все пак понятието за прощаването на греховете е напълно свързано с истинското християнство. Достатъчно е само да си припомним следното: Христос е разпнат на кръста между двамата разбойници. Разбойникът от лявата страна се подиграва с Христос: "Ако ти искаш да бъдеш Бог, помогни на себе си и на нас!" Разбойникът от дясната страна казва след това, че другият отляво не трябва да говори така, защото и двамата са заслужили съдбата да бъдат разпънати на кръст заради делата им, но този, който е разпънат между тях е невинен, а трябва да изпита същата съдба. И разбойникът отдясно прибавя: "Когато бъдеш в Твоето Царство, спомни си за мене" А Христос му отговаря: „Истина ти казвам, още днес ще бъдеш с Мен в Рая". Без съмнение тези думи не могат просто да бъдат отхвърлени от Евангелията, също така да се спори за тях, защото те са едни важни и пълни със значение думи. Сега антропософът се намира пред трудността, която възниква от въпроса: Щом като разбойникът от дясно на Христос трябва да измие това, което е направил със своята Карма, какво трябва да означава тогава, че Христос му казва, като същевременно го извинява и му прощава: "Още днес ти ще бъдеш с Мен в Рая". Антропософът може да каже: "Този разбойник от дясната страна на Христос трябва да измие своето провинение със своята Карма така, както това трябва да направи разбойникът от лявата страна на Христос. Защо се прави тук чрез Христос една разлика между десния и левия разбойник?". Няма никакво съмнение, че тук изниква една трудност за антропософското схващане на Кармата. Тази трудност също не може лесно да се разреши; тя обаче се разрешава, когато човек се задълбочи навътре дълбоко в християнството именно с духовно-научното изследване, когато се опитаме да отидем надълбоко в християнството. И сега искам да засегна въпроса от една свършено друга страна, от една страна, чиято същност ви е наистина вече позната, която обаче все пак може да донесе близо до нас особените отношения, които са налице там.

Спомнете си само, скъпи мои приятели, колко често говорим за Луцифер и Ариман, и при това спомнете си, как са представени Луцифер и Ариман в моите мистерийни драми. Бих могъл да кажа, че в момента, когато започваме да разглеждаме нещата човешки-антропоморфично и правим от Луцифер просто един вид вътрешен престъпник и от Ариман един вид външен престъпник, в този момент ние трудно ще се оправим; защото нека само да не забравяме, че наред с това, че Луцифер е носител на злото и т.н. в света, на вътрешното зло, което възниква от страстите на хората, той е същевременно и носител на свободата, и че Луцифер играе една важна роля във всемирното цяло. Също така трябва да се каже и за Ариман, че той играе една важна роля във всемирното цяло. Когато започнахме за първи път да говорим повече за Луцифер и Ариман, ние преживяхме това, че някои антропософи в известен смисъл станаха неспокойни. Те имаха от една страна, бих могъл да кажа, чувството за това, което винаги е било правено от Луцифер, едно такова чувство, че всъщност Луцифер е един страшен престъпник в света, от които човек трябва само да се пази. Естествено антропософът не може да се съгласи с това чувство по отношение на Луцифер, защото той трябва да отреди на Луцифер една важна роля в мировото цяло и въпреки това човек отново трябва да си представя Луцифер като един противник на напредналите Богове, също така като едно същество, което по определен начин осуетява плана на сътворението, като един враг на онези Богове, пред които всъщност ние трябва да се прекланяме. Когато говорим за Луцифер по този начин, ние принципно му приписваме една важна роля във всемирното цяло като един враг на Боговете. И по същия начин трябва да правим това и с Ариман. Разбираемо е от една страна, че сега идва човешката душа и казва: "Да, какво всъщност трябва да правя аз с тези Луцифер и Ариман; трябва ли сега да ги мразя или да ги обичам? аз съм не знам, какво да правя с тях!", Откъде идва всичко това? Скъпи мои приятели, когато се говори за Луцифер и Ариман, тогава от начина, по който се говори, трябва да става ясно, че се говори за тях като за Същества, които всъщност с цялата си характеристика не принадлежат на физическото поле, които, така да се каже, имат своята мисия и задача в света, намиращ се извън физическото поле, те имат своята мисия и задача в духовните светове. аз подчертах особено последния път при лекциите, изнесени в Мюнхен, лятото на 1913 година, че същността на този въпрос се състои в това, че Луцифер и Ариман имат определена роля в духовните светове, която им е поставена от напредналите Богове, и че се явява едно разногласие, една дисхармония само тогава, когато те пренесат своята роля на физическото поле и си присвоят права, които всъщност не им са разрешени. Но ние трябва да се съгласим с нещо, скъпи мои приятели, с което човешката душа не се съгласява така на драго сърце трябва да се

съгласим именно с това, че нашата преценка, нашето човешко съждение, така както ние го формулираме, важи всъщност действително само за физическото поле и че това съждение, така както то е правилно за физическото поле, не може просто да бъде пренесено в духовните светове. Ето защо ние трябва бавно и постепенно да се доверим до Антропософията, за да разширим нашето съждение и да разширим целия наш понятиен и идеен свят. Ето защо материалистично мислещите хора на съвремението така трудно разбират Антропософията, въпреки че всичко в нея може да бъде разбрано, те я разбират трудно, защото не искат да разширят своето съждение, а искат да останат при съждението, което важи за физическото поле.

Когато ние кажем: „Една сила застава враждебно срещу една друга сила“, тогава, ако човек иска да остане само на физическото поле, е съвсем правилно да каже: „Враждебността е нещо непристойно, тя е нещо, което не трябва да е тук!“. Обаче същото не важи за духовните светове. Там съждението трябва да се разшири. За да може светът да бъде възможен в неговата цялост, е необходимо да има също и духовен антагонизъм, така както например е необходимо в областта на електричеството да има положителни и отрицателни заряди; необходимо е Духовете да се противопоставят едни на други. Тук се потвърждават думите на Хераклит, че не само Любовта стои в основата на света, но също и борбата.

Само когато Луцифер действа върху човешката душа и чрез човешката душа пренася борбата във физическия свят, само тогава тази борба е нещо нередно. Обаче същото не важи за духовните светове; там антагонизмът на Духовете е нещо, което също принадлежи на цялостното устройство, на цялата еволюция на света; това означава, че веднага щом се издигнем в духовния свят, ние трябва да поставим други мащаби, трябва да усвоим други оцветки на съждението. Ето защо е така шокиращо, когато често трябва да се говори за Луцифер и Ариман, като от една страна се представят като противници на Боговете, а от друга страна се представят като необходими сили за целия ход на световния ред.

Следователно трябва да се има предвид това, че човек навлиза в едно стълкновение със световния ред, когато прави съждението, валидно за физическия план, да е валидно и за духовните светове.

Сега, скъпи мои приятели, ето основната черта, която винаги е била подчертавана: че Христос като Христос не принадлежи към другите същества на физическото поле, че от момента на Йоановото кръщение в реката Йордан едно Същество, което преди това не е било на Земята, едно Същество, което не принадлежи към земните същества, навлезе в тялото на Исус от Назарет. Следователно, в Христос ние имаме работа с едно

Същество, което с право можеше да каже на учениците: „Аз съм от Небесното царство, вие сте от Земното царство". А сега да продължим нататък. Това, което следва, е едно земно съждение, което е напълно оправдано като едно земно съждение и което всеки на Земята може да изкаже като съждение, доколкото той е земно същество, трябва ли то да бъде същото и при онова космическо Същество, което влезе като Христос в тялото на Исус? Онова Същество, което влезе в тялото на Исус при Кръщението в реката Йордан, няма земно съждение, а има небесно съждение и то трябва да преценява по различен начин, отколкото това правят земните човеци.

А сега да поемем цялата тежест на думите, които са произнесени на Голгота. Разбойникът от лявата страна на Христос не вярва в това, че с Христос там е налице не само едно земно Същество, а едно Същество от особено Царство, което не е земното царство. Обаче в намиращия се отдясно на Христос разбойник, непосредствено преди смъртта се събужда съзнанието: „Твоето Царство, о Христе, е едно друго царство, спомни си за мене, когато бъдещ в твоето царство". В този момент разбойникът от дясната страна на Христос показва, че има едно предчувствие за това, че Христос принадлежи на едно друго Царство, където то царува съвършено друга разсъдъчна способност в сравнение с тази на Земята. Тогава от съзнанието, че се намира в своето царство, Христос може да отговори: „Истина ти казвам, чрез това, че ти предчувствуваш нещо за моето Царство, ще бъдеш днес (именно с умирането) заедно с мен в моето Царство". Тук ние имаме едно указание за свръхземната сила на Христос, която привлича човешката индивидуалност в едно духовно Царство. Земното съждение, човешкото съждение трябва самопонятно да каже: „По отношение на Кармата, както левият така и десният разбойник трябва да изплатят своя грях"; обаче за небесното съждение важи нещо друго. Но това е едва началото на въпроса, защото сега вие самопонятно можете да кажете: Да, тогава небесното съждение стои просто в противоречие със земното съждение. Как може Христос да прости там, където земното съждение изисква една кармическа справедливост?"

Да, скъпи мои приятели, това е един труден въпрос, но ние все пак искаме да се приближим до него в разсъжденията си тази вечер. Аз обаче изрично обръщам внимание върху това, че тук ние засягаме един от най-трудните въпроси на окултната наука. Ние трябва именно да направим една разлика, която човешката душа не ще направи драговолно, защото тя не отива драговолно до крайните заключения на едно разсъждение и защото изхожда от основанието, че съществуват някои трудности, когато се отива до неговите крайни изводи. Аз също ви обръщам внимание върху това, че ние ще имаме едно трудно разглеждане и може би ще е

необходимо често пъти да преобръщате в душата това, което ще бъде казано, за да стигнете всъщност до разбиране на нещата.

Ние трябва преди всичко да направим една разлика. Ние трябва да разгледаме това, което става една обективна справедливост в Кармата. Тук трябва да ни бъде напълно ясно, че човек, без съмнение, е подчинен на неговата Карма и че това, което той е извършил като неправда, той трябва да го изправи кармически. И при едно по-дълбоко размишление, човек всъщност не ще иска нещо друго, освен това да бъде така. Защо то предположете, че някои е извършил някаква неправда: в момента, когато е можел да извърши тази неправда, той е бил по-несвършен, отколкото ако не би извършил тази неправда и той може да постигне отново степента на съвършенството, което е имал преди това, когато изправи тази неправда. Той трябва също да желае да изправи неправдата, защото само когато е изправил неправдата, само когато човек е изработил с труд изправянето, той си създава степента на съвършенството, която е имал преди това, преди да извърши престъпното деяние. Следователно, заради нашето собствено усъвършенствуване ние не можем да желаем нищо друго, освен Кармата да съществува като обективна справедливост. Всъщност при схващането, при понятието за човешка свобода, не може да възникне желанието, че трябва да ни бъдат простени някои грехове, в смисъл, че днес например ние изваждаме на един човек очите и след това този грях да ни бъде простен, след това ние да нямаме нужда да носим този грях в нашата Карма. Един човек, който изважда очите на друг човек, е по-несвършен отколкото един човек, който не е извършил такова деяние, и в по-нататъшната Карма трябва да настъпи това, че той трябва да извърши едно съответно добро деяние; тогава тепърва той отново е човекът, какъвто е бил преди това, преди да извърши престъпното деяние. Всъщност, говорейки принципно, съвсем не може да възникне мисълта, когато действително се размислим върху същността на човека, че ако един човек извади очите на друг човек, то това ще му бъде простено и тогава Кармата би била изправена. Така Кармата има изцяло своята достоверност, че на нас, така да се каже, няма да ни бъде простен нито един кодрант, нито една стотинка и че ние трябва да платим всичко.

Но сега съществува също още нещо по отношение на греха. Грехът, който поемаме върху нас, е не само наша работа, и в това отношение трябва да правим разлика сега, грехът е един обективен факт в света, той представлява нещо в света. Онова, което сме направили като прегрешение, ние го изправяме в нашата Карма, обаче това, че сме извадили на един човек очите и това е станало, това действително е било извършено, и когато ние, например да кажем, в сегашното възплъщение сме извадили на един човек очите и след това в следващото възплъщение направим нещо, което да изправя това престъпно деяние, все пак това

престъпно деяние остава да съществува за обективния ход на света, остава да съществува това, че ние преди толкова и толкова столетия сме извадили очите на един човек. Това е един обективен факт в света, взет като цяло. Що се касае за нас, ние го изправяме по-късно, това наше престъпление. Петното, което ние сами сме си сложили, го заличаваме, ние го изравняваме в Кармата, но обективният световен факт продължава да съществува и ние не можем да го заличим чрез това, че сме снели несъвършенството от нас самите.

Ние трябва да правим разликата: последствията от един грях за самите нас и последствията от един грях за обективния ход на света.

Това е извънредно важно, ние да правим тази разлика. А сега аз бих вмъкнал може би едно окултно съображение, което ще направи нещата още по-разбираеми.

Когато обгърне с поглед времето на човешкото развитие от Мистерията на Голгота насам до наши дни и пристъпи към Акашовата летопис** Акашовата летопис представлява невидимото за физическия поглед небесно табло, където са записани всички дела и помисли на човеците и за които трябва да настъпи кармическо изправяне. Бележка на преводача/, без да е проникнат от Христовото Същество, човек много лесно може да сгреша; много лесно човек ще сгреша, защото в тази Акашова летопис се показват записани неща, които много често не отговарят на това, което човек намира в кармическата еволюция на отделните хора. Имам предвид следното: да предположим, че в 733 година ако искате е живял един човек, който е поел върху себе си по онова време, един тежък грях. И сега изследваме Акашовата Летопис, първо без да имаме някаква връзка с Христос. И там ето виждаме, че не можем да намерим в Акашовата Летопис съответния грях. Ако обаче сега отидем към човека, който е живял по-нататък и изследваме неговата Карма, тогава ще намерим: Да, в Кармата на този човек има още нещо, което той трябва да носи още; това би трябвало да стори вътре в Акашовата Летопис на определен момент но то не се намира в нея.

Когато изследваме Кармата ние виждаме: „Да, той трябва да носи своя кармически грях, ние трябва да намерим в онова възплъщение греха в Акашовата Летопис, но този грях не се намира в нея. Какво противоречие!“. Един напълно обективен факт, който може да се получи при многобройни случаи. Днес аз мога да срещна един човек, ако ми е дадено по благодат да зная нещо за неговата Карма, по този начин аз може би мога да намеря някакво нещастие или удар на съдбата, който го сполетява и който стои в неговата Карма; това нещастие или удар на съдбата е изравняването на един по-ранен грях. Ако проследя нещата в минали възплъщения и проверя, какво е извършил той някога, така аз не виждам този факт отбелязан в Акашовата Летопис.

Всичко идва оттам, че Христос фактически е поел върху себе си обективния дълг, обективния грях. В момента, когато проникна себе си с Христос и когато изследвам Акашовата Летопис с Христос, тогава аз намирам факта записан в Акашовата Летопис. Христос го е взел в своето Царство и го носи по-нататък, така че, когато се абстрахираме от Христос, аз не мога да намеря факта в Акашовата Летопис. Човек трябва да отбелязва тази разлика.

Кармическата справедливост остава да съществува, но по отношение на действието на един грях в духовния свят се явява Христос, които взема този грях в своето Царство и го носи по-нататък.

Христос е онзи, който е в състояние да изкупи нашите дългове и нашите грехове и да ги вземе върху себе си, защото принадлежи на едно друго Царство.

Следователно, как се обръща тогава всъщност Христос от Кръста на Голгота към левия разбойник? Той не го изказва с думи, но макар и да не го изказва, то стои там. Той казва на разбойника от лявата му страна: „Това, което ти си извършил, ще продължи да действува също и в духовния свят, а не само във физическия свят“, обаче на разбойника от дясната му страна Той казва: „Още днес ти ще бъдеш с Мен в Рая“. Това означава: "Аз съм при твоето деяние; ти наистина по-късно ще трябва да направиш чрез твоята Карма за самия себе си това, което извършеното деяние означава за теб. Но това, което деянието означава за света (ако мога да се изразя тривиално), това е моя работа", казва Христос. Това е наистина една много важна разлика, която правим тук, и въпросът има значение не само за времето след Мистерията на Голгота, но и за времето преди Мистерията на Голгота. Някои наши антропософски приятели ще си спомнят, че в мои минали лекции аз обърнах внимание върху това, че това не е просто една легенда и че Христос в действителност и наистина слезе при мъртвите след смъртта. С това обаче Той направи нещо и за душите, които в миналите времена се бяха обременили с грехове и дългове. Грешката се явява също сега, когато се посветим на Акашовата Летопис и изследваме времето на Земяното развитие преди Мистерията на Голгота, без да бъдем проникнати от Христос. Тогава ние ще се сблъскаме с грешки навсякъде в Акашовата Летопис. Ето защо никак не ме учуди, че например Ледбитер, които в действителност не знае нищо за Христос, стигна до най-безсмислените твърдения за развитието на Земята в своята книга „Човекът откъде и накъде“. Защото само проникването с Христовия импулс прави душата способна да вижда действително нещата такива, каквито са, и които са се подредили в Земяното развитие също и преди Мистерията на Голгота, но оставайки във връзка с Мистерията на Голгота.

Кармата е една работа на редуващи се едно след друго въплъщения на човека. Това, което кармическата справедливост означава, трябва да бъде гледано с преценката, която е наша земна преценка. Това, което Христос прави за човечеството, трябва да бъде мерено с една разсъдъчна преценка, която не принадлежи на земния свят, а на едни други светове. Да, скъпи мои приятели, но ако това не би било така? Ако това не би било така?

Да помислим за края на Земното развитие, нека да помислим за времето, когато хората ще са завършили техните земни въплъщения. Без съмнение ще настъпи това, че всичко ще бъде изплатено до последната стотинка. Човешките души ще трябва да са изплатили по един определен начин тяхната Карма. Но нека да си представим, че всички дългове и грехове биха останали в Земята, че всички грехове биха действували в Земята. Тогава, в края на Земното развитие хората биха дошли с тяхната изправена Карма, но Земята не би била готова да се развие и да премине по-нататък в бъдещия Юпитер, тогава цялото земно човечество би останало без обиталище без възможността да се развие до Юпитер*/* Според антропософската Духовна Наука нашата планета Земя има седем еволюционни планетарни цикъла. Те са Старият Сатурн, Старото Слънце, Старата Луна, сегашното въплъщение на Земята, след което ще следват три бъдещи въплъщения това на Юпитер, Венера и Вулкан. Бележка на преводача./.. Това, че цялата Земя се развива заедно с човеците, е последицие от делата на Христос. Всичко онова, което би се натрупало за Земята като грехове на човеците, би тласнало Земята в тъмнината и ние не бихме имали никаква планета за по-нататъшно развитие. Ние можем да се грижим за самите себе си в Кармата, но не и за цялото човечество, не и за онова, което в Земното развитие е свързано с цялото развитие на човечеството.

По този начин ние трябва да бъдем наясно, че Кармата не се сменя от нас и това е наистина така, но нашите дългове и грехове се изкупват за Земното развитие. Чрез онова, което настъпи в Земното развитие с Мистерията на Голгота. Естествено, трябва да ни бъде ясно, че всичко това не може да се даде на човека без неговото съдействие, то не може да му се даде без неговото участие. И това също ни е ясно показано в разговора на Кръста на Голгота между Христос и двамата разбойници, който аз приведох. На нас ясно е показано, как разбойникът от дясната страна на Христос пробужда в своята душа предчувствие за едно свръхземно царство, където нещата стават различно отколкото в чисто земното царство. Човекът трябва да се изпълни в своята душа със субстанциалното съдържание на Христовото Същество; той трябва да приеме в своята душа нещо от Христос, така че Христос да действувва в него и да го отнесе нагоре в едно царство, в което наистина човекът няма

да има силата да заличи отрицателните знаци в своята Карма, но в което чрез Христос става това, че нашите дългове и грехове се изкупват за нашия външен свят. Това е било всъщност чудесно изобразено в живописата. На кого не би направило огромно впечатление „Христос като съдия на последния съд“ например върху една такава картина, каквато е тази на Микеланджело в Сикстинската Капела? Какво стои в основата на това?

Сега нека не вземаме дълбокия езотеричен факт, а картинно-образното, което застава пред нашата душа. Там виждаме праведните хора и грешните хора. Би съществувала възможността тази картина да бъде изобразена по един друг начин, по един начин различен от този, по който го прави Микеланджело като християнин, а именно възможността да бъде нарисувано, как в края на Земяното развитие или след края на Земяното развитие хората биха гледали тяхната Карма и биха си казвали: „Да, аз наистина съм изправил моята Карма, но тук навсякъде в духовното стоят записани на бронзови плочи моите дългове и грехове, и моите дългове и грехове означават една тежест за Земята, те трябва да унищожат Земята. За мен самия аз съм изправил моята Карма, но моите дългове и грехове стоят навсякъде в духовния свят“. Това обаче не би било никаква истина; то би могло да стои така, обаче не би било никаква истина. Защото чрез това, че Христос понесе кръстната смърт на Голгота, човекът не ще вижда плочата със своите дългове и грехове, а ще вижда Този, който е поел върху себе си дълговете и греховете; човекът ще вижда съединено в Съществуването на Христос всичко онова, което иначе би било разпространено в Акашовата Летопис. Вместо Акашовата Летопис пред него стои Христос, Той е поел всичко това върху Себе си.

Ние поглеждаме навътре в дълбоката тайна на Земяното битие. Но какво е необходимо, скъпи мои приятели? Какво е необходимо, за да съзерцаваме вярното, фактическо състояние на нещата в тази област? Необходимо е хората да имат възможността, независимо от това дали са праведни или грешници, да съзерцават Христос, необходимо е те да не виждат празно място там, където трябва да стои Христос. Необходима е връзката с Христос. И самият разбойник от дясната страна на Христос, на Кръста ни засвидетелствува със своите думи връзката си с Христос. И когато Христос даде на онези, които действуват в Неговия Дух, поръчението да прощават грехове, с това никога не се е разбирало да се спъне действието на Кармата; с това се разбира наистина, че земното царство ще бъде спасено за онзи, които стои във връзка с Христос, земното царство ще бъде спасено от последствията на дълговете и греховете, които са духовни последствия и са обективни факти, макар и те да бъдат изправени в по-късната Карма. Какво означава за човешката душа, когато по поръчение на Христос говори този, който би казал:

„Твоите грехове са ти простени“? Това означава, че съответният човек, който опрощава, потвърждава думите: „Ти наистина трябва да очакваш Кармическо изправяне на твоите дългове и грехове, но твоите дългове и грехове са преобразени от Христос по такъв начин, че ти няма да изпитваш огромното страдание, когато гледаш назад към дълговете и греховете си по такъв начин, като че ли си унищожил една част от Земното битие“. Христос заличава дълговете и греховете. Затова е необходимо определено съзнание, което може да се изисква от този, който прощава греховете: това е едно съзнание за дълговете и греховете и едно съзнание също, че Христос може да поеме върху себе си дълговете и греховете. Това означава, че думите „Твоите грехове са ти простени“ са един космически факт, а не са един кармически факт.

Христос показва на едно място така чудесно, какво отношение има Той към този въпрос, че това се връзва дълбоко, дълбоко в нашите сърца. Христос застава с две неща срещу тези, които идват пред него, проклинайки прелюбодействувалата жена нека да нарисуваме в нашата душа сцената, когато пред Него донасят прелюбодействувалата жена: едното нещо е, че Той записва вътре в Земята нещо, а второто нещо е, че Той прощава, че Той въобще не осъжда и не проклина. Защо пише Той навътре в Земята? Защото Кармата действа, защото Кармата е обективната справедливост. Деянието на прелюбодействувалата жена не може да бъде заличено и Христос го записва навътре в Земята. По друг начин стоят нещата обаче с духовното последствие, а не със земното последствие; духовното последствие Христос го поема върху себе си. „Той прощава“, това не означава, че Той заличава греха в абсолютен смисъл, а че Той поема върху себе си последствията от онова, което е извършено обективно.

А сега да помислим, какво означава за човешката душа, когато тя може да си каже: "Да, аз съм извършила това или онова деяние в света. То не спъва моето развитие напред, защото аз не съм станал по-несвършен отколкото съм бил, когато съм извършил деянието; аз бих могъл отново да извоювам моето съвършенство в по-нататъшното протичане на моята Карма, като изправя моето лошо деяние. Това мое деяние обаче аз не мога да го направя недействително за Земното развитие". Човек трябва да изпитва неизразимо страдание, ако със Земята не се беше съединило едно Същество, което да прави недействително за Земята онова, което не може повече да бъде променено от нас. Това Същество е Христос. Не субективната Карма, а духовните, обективните въздействия на дълговете и на греховете, на нашите лоши деяния, това е, което Той отнема от нас. Това е, което, както казахме, ние трябва да преследваме в нашата душа по-нататък. Тогава ние ще разберем, че всъщност Христос е онова Същество, което стои във връзка с цялото човечество, с цялото земно

човечество: защото Земята съществува по волята на човечеството, също и Христос стои във връзка с цялата Земя. И тази е слабостта на човека, която е настъпила вследствие на изкушението на Луцифер: това, че човек наистина е в състояние да се спаси субективно в Кармата, но че той не е в състояние да спаси и Земята заедно със себе си. Това се извършва от космическото Същество, което е Христос.

И сега ние разбираме, защо някои теософи съвсем не разбират, че християнството стои в пълно съзвучие с идеята за Кармата. Това са теософите, които внасят в Теософията най-пълния егоизъм, един по-висш егоизъм; те наистина не го изговарят, но всъщност го мислят и чувствуват; „Когато аз спасявам самия себе си в моята Карма, какво ме интересува тогава целият свят; нека той прави каквото си иска!“. И тези теософи са доволни, когато могат да говорят само за кармическото изправяне. Но с това нищо не е направено. Човекът би бил едно чисто луциферическо същество, ако би мислил само за себе си. Човекът е член на целия свят и той трябва да мисли всеотдайно по отношение на целия свят. Така той трябва да мисли върху това, че може сам за себе си егоистично да се спаси чрез Кармата, но не би могъл да спаси заедно със себе си и цялото Земно битие. Тогава встъпва Христос. И в момента, когато сме решили да не мислим само за нашия Аз, ние трябва да мислим и за още нещо друго освен за нашия Аз. Но за какво трябва да мислим? Трябва да мислим за „Христос в мен“, както казва апостол Павел. Тогава именно сме свързани с Него и с цялото Земно развитие, тогава ние не мислим за нашето себеспасение, а казваме: „Не аз и моето собствено спасение не аз, а Христос в мен и спасението на Земята“.

Скъпи мои приятели! Човек трябва наистина да има малко християнско чувство, когато тълкува християнството така, както правят това мнозина, които вярват, че биха могли да се наричат истински християни, а да обявяват другите, например антропософските християни за еретици. Такъв човек трябва да има малко християнско чувство. Може би, би бил позволен въпросът: действително ли е християнски да се мисли, че аз бих могъл да си позволя да правя всичко и че Христос е дошъл в света всъщност само за да смене всичко от мен и да ми прости греховете, така че аз да нямам вече никаква работа с моята Карма, с моите грехове? Скъпи мои приятели, аз вярвам, че за такъв начин на мислене е приложима една друга дума, а не думата „християнски“; може би думата „удобно“ би била по-добра отколкото думата „християнски“. Удобно би било във всеки случай, ако човек само се разкае и с това да се заличи от цялата негова бъдеща Карма това, което този човек е престъпил в света. Не, то не се заличава от Кармата, обаче може да бъде заличено от това, до което ние не можем да проникнем, поради човешката слабост, настъпила чрез изкушението на Луцифер: това може да бъде заличено от Земното

развитие. И това именно прави Христос. Това страдание ще бъде снето от нас с прощаването на греховете, страданието, че сме внесли за вечни времена един обективен грях за цялото Земно развитие. За това естествено ние трябва да имаме само интерес. Кога то обаче схващаме нещата така, тогава наистина ще бъде свързана с много други неща и една по-силна сериозност, с едно вярно и истинно схващане за Христос. Една по-дълбока сериозност ще се свърже с това схващане и от някои схващания за Христос ще отпаднат някои неща, които за този, който приема с цялата сериозност схващането за Христос в своята душа, биха могли да изглеждат направо като своенравни, като цинични. Защото всичко, всичко, което се каза днес и което точка по точка може да бъде доказа но с най-важни места от Новия Завет, всичко ни говори така: всичко това, което е Христос за нас, е поради причината, че Той не е едно Същество като другите човеци, а е едно Същество, което отгоре, то ва значи „от Космоса" се вля в човешкото Земно развитие при Йоановото кръщение в реката Йордан. Всичко говори за космическата природа на Христос. И този, който схваща в дълбок смисъл как Христос поставя Себе си спрямо дълговете и греховете, би могъл да каже: „Именно защото в течение на Земното битие човекът не можеше да заличи своите грехове спрямо цялата Земя, трябваше да слезе едно космическо Същество, за да стане възможно да бъдат заличени греховете от Земята".

Истинското християнство не може другояче, особен да счита Христос за едно космическо Същество. Тогава обаче ние ще бъдем дълбоко, дълбоко проникнати в нашата душа от това, което всъщност означават думите: „Не аз, а Христос в мен". Защото тогава, от това познание, нашата душа ще бъде озарена от нещо, което не бих могъл да назова по друг начин, особен с думите: „Когато си позволявам да кажа „Не аз, а Христос в мен", в този момент аз признавам, че съм издигнат над Земната сфера, че в мен живее нещо, което има значение за Космоса и че аз съм удостоен като човек да нося в душата си нещо, което е извън земно, както нося в моята заложба от Сатурн, Слънце и Луна едно извънземно същество.

И в съзнанието на човека „проникнат от Христос" ще се влее нещо с извънредно огромно значение. И с думите на апостол Павел „Не аз, а Христос в мен" той ще свърже също и чувството, че трябва да стои с дълбока, дълбока сериозност към своята вътрешна отговорност спрямо Христос. Това обаче ще внесе Антропософията в съзнанието за Христос: това, че ще се появи чувството за отговорност и то няма да ни позволява при всяка възможност да казваме: „Да, това аз наистина го вярвах и защото аз го вярвах, можах също и да го кажа". Нашата материалистическа епоха отива все повече нататък с това "Аз бях убеден и затова си позволих да го кажа". Но скъпи мои приятели, не е ли това

едно оскверняване на Христос вътре в нас, когато сме така краткотрайно чувстващи, че веднага когато в даден момент вярваме в нещо, ние го изкрещяваме в света или го записваме в света, без да сме го проучили?

Когато човечеството сериозно приеме Христос, в него ще възникне чувството, че Христос, който живее в нас, трябва да се окаже достоен чрез това, че хората все по-добросъвестно и по-добросъвестно ще приемат този Христос, все по-добросъвестно ще приемат този космически принцип в нас.

Да, хората могат да вярват на драго сърце, че тези, които не искат да приемат Христос като космически принцип, при всяка възможност се разкайват за това, което става; първо хубаво да излъжат своите братя човечи и после да искат да заличат тези лъжи. Този, която ще се окаже достоен за Христос в своята душа, първо ще се изпита, дали би могъл да каже едно нещо, в което той е моментално убеден. Много неща ще се променят, когато в света дойде истинското схващане за Христос. Всички тези безброй много хора, кои то днес пишат или изпълват хартия с мръсно печатарско мастило, при което бързо питат неща, които не знаят, всичките ще бъдат наясно върху това, че с тези работи те оскверняват Христос в човешката душа. И ще престане извинението: „Да, аз така го вярвах, аз съм го казал с добра вяра". Христос иска не само „добрата вяра", Христос иска да води хората в истината. Самият Той е казал: „Истината ще ви направи свободни!". Къде обаче Христос е казал, че е възможно някой човек в своето разбиране да мисли това или онова, без нещо да знае и да го крещи в света или да го записва в света?

Много неща ще се променят! Сигурно е, че голяма част от днешните писания няма да съществува по-нататък, когато хората ще се ръководят от принципа да се оказват достойни за думите „Не аз, а Христос в мен". Обаче раковата вреда на нашата упадаща култура ще бъде заличена, когато ще престанат да говорят гласовете, които леко, без действително убеждение изкрещяват всичко в света и пълнят бялата хартия с черно печатарско мастило, при което те пишат нещо, за което не са убедени, че отговаря на истината.

Онова, което в определен смисъл човек може да нарече „християнска съвест", ще проникне в човешките души, също както и Христос все повече и повече ще проникне в тях, когато душите ще осъзнаят в себе си присъствието на Христос и когато апостол Павловите думи ще станат една истина: „Не аз, а Христос в мен".

В душите на хората все повече и повече ще прониква съзнанието, че човек не трябва да казва само това, което „вярва", а че човек трябва да докаже при обективните факти това, което той казва.

Христос ще бъде за душата един учител за истината, един учител на висшата отговорност. С това Той ще проникне душите, когато те все повече и повече ще долавят тежестта на думите „Не аз, а Христос в мен“.

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ

Човечеството постоянно се нуждае от истини, които не могат да бъдат напълно разбрани във всяко време. Да приема човек в себе си истини, означава именно нещо не само за познанието, а истините като такива, съдържат жизнени сили и когато се проникваме с истина, ние се проникваме в нашата душа с един елемент на света, така както постоянно трябва да проникваме нашето тяло с получавания отвън въздух, за да можем да живеем. Тази е причината, поради която в първичните религиозни документи са изказани дълбоки истини, но те са изказани в такава форма, че хората често пъти могат да ги разберат в тяхното същинско вътрешно значение едва много, много по-късно от времето, когато са били дадени чрез Откровението.

Виждате ли, Новият Завет на Библията е бил написан, Новият Завет стои като един първичен документ за човечеството, човек би могъл да каже, че той стои открит пред лицето на човечеството; обаче цялото Земно развитие ще бъде необходимо и това развитие, което има тепърва да става, за да се разбере напълно този Нов Завет. Човечеството ще открие много неща в бъдеще по отношение на външния свят, човечеството ще открие много неща също и за духовния свят и всичко това ще даде принос, за да може то да вижда нещата в правилната светлина и за да може да разбере Новия Завет. Разбирането на Новия Завет става постепенно и постепенно, обаче Новият Завет е написан в една проста форма, така че той да може да бъде възприет и по-късно постепенно, постепенно да бъде разбран. Защото не е без значение, скъпи мои приятели, да бъдем проникнати с истината, която стои и в Новия Завет, даже в случая когато не разбираме още тази истина в нейния най-дълбок смисъл. По-късно истината се превръща в сила на познанието, но преди това тя е вече една жизнена сила, след като е била приета, бихме могли да кажем, в една повече или по-малко детинска форма. И именно въпросите, които започнахме да разглеждаме вчера, изискват, ако трябва да бъдат разбрани така, както са предадени в Новия Завет, едно все по-дълбоко и по-дълбоко напредващо познание, изискват едно поглеждане навътре в духовния свят и неговите тайни.

Ако искаме да продължим започнатите вчера разсъждения, още днес трябва да погледнем малко навътре в отделни окултни тайни, защото те могат да ни помогнат в разбирането на загадката за греха и дълга и за да хвърлим от тази гледна точка известна светлина за отношението на Христос към човешката душа.

Преди всичко, скъпи мои приятели, ние вече често пъти се натъквахме на една гледна точка в течение на нашата духовно-научна работа, една гледна точка, която можем да облечем във въпрос една гледна точка, която също често е била обличана от нас в един въпрос „Защо Христос е понесъл смъртта в едно човешко тяло?“. Този въпрос, който всъщност изразява въпроса за Мистерията на Голгота: „Защо Христос понесе смъртта, защо Бог умря в едно човешко тяло?“.

Бог умря, защото чрез развитието на света възниква необходимостта Той да навлезе вътре в земните човеци, за да може един Бог от горните светове да стане водач на Земното развитие. За тази цел Христос трябваше да стане сроден със смъртта. Да се сроди със смъртта, скъпи мои приятели! Желателно е тези мои думи да бъдат разбрани много дълбоко, много дълбоко от човешките души.

Обикновено смъртта се явява на човека, само когато той вижда да умира друг човек или при други явления, подобни на смъртта, които човек намира в света или в сигурността, която той има, че ще трябва да мине през Портата на смъртта, когато настоящото възплъщение е стигнало своя край. Но това всъщност е само външният аспект на смъртта. Смъртта съществува в света и по един свършено друг начин в този свят, в които ние живеем, и върху това трябва да обърнем внимание. Нека да изходим от едно напълно обективно всекидневно явление. Ние вдишваме въздух и отново го издишваме. Но въздухът преминава през едно изменение вътре в нас. Когато го издишваме, той става смъртоносен въздух; като издишан въздух той не може отново да бъде вдишан, защото издишваният въздух е убиващ въздух. Искам само да намекна за това, за да разберете, как се изговаря окултното изречение: „С влизането си в човека въздухът умира“. Действително онова, което е живо във въздуха, то умира, когато навлезе в човека. Когато човек диша въздуха, с всяко издишване за въздуха настъпва смъртта. Но това е само едно явление. Светлинният лъч, който прониква в нашето око, също трябва да умре и ние не бихме имали в света нищо от светлинните лъчи, ако нашите очи не биха заставали срещу тях, както и нашите бели дробове застават срещу въздуха; и всяка светлина, която прониква в нашите очи умира в тях и това, че ние можем да виждаме, го дължим на светлинната смърт в нашите очи. И така, умира онова, което е живо в светлината, след като проникне в нашите очи. Слънчевият лъч бива убит в нашите очи. Ние го убиваме, за да можем да имаме с това нашето зрение. По такъв начин ние сме изпълнени с това, което трябва да умре в нас, за да имаме нашето човешко земно съзнание. Ние убиваме телесно въздуха, ние убиваме също и светлинния лъч, който прониква в нас, и по този начин ние убиваме многократно.

Когато повикаме на помощ Духовната Наука, ние различаваме земно вещество, водно вещество, въздушно вещество и топлинно вещество; след това ние навлизаме в света на светлинния етер; ние говорим за топлинен етер, за светлинния етер. Ние умъртвяваме това, което прониква в нас, стигайки до светлинния етер, ние непрекъснато го умъртвяваме, за да имаме нашето земно съзнание. Нещо обаче не можем да умъртвим през време на нашето земно съществуване. Ние знаем, че над светлинния етер съществува така нареченият „химически етер“ и след това „жизнен етер“. Това са двата вида етер, които ние не можем да умъртвим. Но затова пък тези два вида етер нямат никакво особено участие в нас. Ако бихме били в състояние да умъртвяваме също и химическия етер, тогава в нас постоянно биха прониквали със звучене във физическото ни тяло вълните на хармонията на сферите и ние постоянно бихме умъртвявали тези вълни на хармонията на сферите в нас с нашия физически живот. И ако също бихме могли да умъртвяваме жизнения етер, то по този начин ние постоянно бихме умъртвявали космическия живот в нас, космическия живот, който струи към Земята. На нас в земния звук ни е даден един заместител, но той не може да се сравни с онова, което бихме чували, ако изобщо като физически човечи, бихме могли да чуваме химическия етер. Защото физическият звук е произведение на въздуха и този физически звук не е духовният звук; физическият звук е един заместител на духовния тон.

Когато настъпи изкушението на Луцифер, напредналите Богове бяха принудени да поставят човек в една сфера, в която от светлинния етер надолу, в неговото физическо тяло живее смъртта. Но тогава тези напреднали Богове казаха и думите са ясно записани в Библията: „Човекът усвои различаването на доброто и злото, но живота, човекът не трябваше да има живота. От дървото на живота той не трябваше да яде“. И още нещо би могло да бъде прибавено в смисъла на окултизма, скъпи мои приятели, продължението на тези думи „Човекът не трябваше да яде от дървото на живота“ трябваше да означава: „и той не трябваше да чува от духа на материята“. Човекът не трябва да яде от дървото на живота и не трябва да чува от духа на материята! Това са онези области, които бяха затворени за човека. Само чрез една определена процедура в древните мистерийни центрове кандидатите за посвещение можеха да виждат Христос, преди той да се е появил на Земята и те го виждаха, когато бяха извън физическите си тела и можеха също да доловят звуците на хармонията на сферите и пулсиращия през света космически живот. Ето защо старите философи говорят за музиката на сферите.

Като обръщаме внимание върху това, ние същевременно сочим към онези области, от които Христос дойде при нас чрез Кръщението на Йоан Кръстител в реката Йордан. Откъде дойде Той, Христос! Той дойде от

онези области, които бяха затворени за човека поради изкушението на Луцифер, Той дойде от областта на музиката на сферите, от областта на космическия живот. Човекът трябваше да забрави тези области в началото на Земяното развитие поради изкушението на Луцифер. Христос обаче влезе в едно човешко тяло при Кръщението в реката Йордан от Йоан Кръстител и онова, което проникна в това човешко тяло, беше духовната субстанция от музиката на сферите, беше духовната субстанция на космическия живот, беше онова, което все още принадлежеше на човешката душа през онова време на нейното Земяно развитие, когато тя все още не беше изгонена чрез изкушението на Луцифер. По този начин човекът е сроден с духа, скъпи мои приятели. Всъщност със своята душа той принадлежи към областта на музиката на сферите, към областта на Словото, към областта на живия космически етер. Но той беше изгонен извън тази област. И тя отново трябваше да му бъде върната, за да може човек отново, постепенно и постепенно да се проникне с това, от което беше изгонен. Ето защо от гледна точка на Духовната Наука така дълбоко ни засягат думите от Евангелието на Йоана: „В началото беше Логосът (Словото), когато човекът не беше още изпаднал от изкушението на Луцифер. Човекът принадлежеше на Логоса. Логосът беше у Бога и човекът беше с Логоса при Бога. И чрез Кръщението на Йоан в реката Йордан Логосът навлезе в човешкото развитие, Логосът стана човек“.

Тук ние имаме връзката, пълната със значение връзка между нещата. Нека сега оставим тази истина да остане там и да се опитаме да се приближим до въпроса и от една друга страна.

Целият живот наистина ни се показва само от външната страна, скъпи мои приятели. Ако той не би се показвал само от външната страна, тогава човекът постоянно би знаел как, когато гледа, той поглъща трупа на светлината в своето око.

Следователно какво трябваше да приеме Христос върху Себе си, за да стане с това възможно изпълнението на апостол Павловите думи: „Не аз, а Христос в мен“. Трябваше да бъде възможно Христос да проникне човешката природа; но човешката природа е изпълнена с това, чрез което тя предизвиква смърт в земното битие, започвайки от светлинния етер надолу, от светлинния етер, който умира в човешкото око.

Човешката природа е изпълнена със смърт, от нея бе отнето само това, което се намира в двата най-висши вида етер, за да не може човешката природа да причини също и тяхната смърт. Но за да можеше с това Христос да живее вътре в нас, Той трябваше да се сроди със смъртта, да се сроди със смъртта и с всичко онова, което е разпространено в света, като се започне от светлината и се отиде надолу до материята. Христос трябваше да навлезе в онова; което носим вътре в нас като трупа на

светлината, като труп на топлината, като труп на въздуха и т.н. Христос се сроди със смъртта, защото само по този начин можеше да стане сроден с човека. И ние трябва да чувствуваме в нашата душа, че Бог трябваше да умре, за да ни изпълни със Себе си, защото ние бяхме завладели смъртта чрез изкушението на Луцифер. Едва сега можем да кажем: „Христос в нас“.

Но зад сетивното битие за човека се крие и още нещо. Човек насочва своя поглед към растенията; той виж да, как светлината на Слънцето магически изтегля нагоре растенията от земната твърдина. Науката ни учи, че за растежа на растенията е необходима светлина. Да, скъпи мои приятели, но това е само едната половина на истината. Онзи, които гледа на растенията с погледа на ясновидеца вижда, как от растенията се издигат живите елементи на Духа. Именно светлината се потопява в растенията и отново се издига като жив духовен елемент, светлината влиза в растенията, за да се преобрази в тях и за да се роди отново в тях като жив духовен елемент.

В животните влиза химическият етер, които човек не може да възприема; ако човек би могъл да го възприеме, той би звучал духовно. И животните превръщат този етер във водни Духове. Растенията превръщат светлината във въздушни Духове, а животните превръщат Духа, който действа в химическия етер, във водни Духове. Но човекът превръща онова, което се намира в космическия етер, което се намира в жизнения етер, той превръща онова, което прави изобщо възможен човешкия живот и за което е възпрепятствуван да го умъртви в себе си, онова той превръща в Духове на Земята. Да, той го превръща в Духове на Земята.

Веднъж при един цикъл от лекции в Карлсруе аз говорих за човешкия фантом*/*. Става дума за цикъла от лекции озаглавен "От Исуса към Христа" Бележка на преводача/. Тук аз нямам време да тегля свързващи те линии между това, което трябва да кажа тук и това, което беше казано там за човешкия фантом, обаче съществува една такава свързваща линия; може би вие сами ще я намерите, ако сравните казаното днес, с казаното там. Днес трябва да представя нещата от друга страна. В човека непрекъснато също така се създава нещо духовно; това, което живее като живот в човека, то сякаш непрекъснато отива навън в света. Човекът разпростира една аура около себе си, една лъчиста аура, чрез която непрекъснато обогатява земно-духовния елемент на Земята. В този земно-духовен елемент на Земята се съдържа всичко онова, което човек изпраща към Земята, всичко онова, което човекът носи в себе си като морални и други придобити в живота човешки качества. Вярно е, напълно вярно е, скъпи приятели, пред ясновиждащия поглед се показва, как човекът непрекъснато изпраща навън в света своята морална, интелектуална и естетическа аура и как тази аура живее по-нататък като

Дух на Земята в земната духовност. Ние влечем след себе си през целия земен живот, както и кометата влече своята опашка през Вселената ние влечем след себе си онова, което излъчваме като духовна аура и тя се сглобява подобно на фантом през целия ни живот, като същевременно излъчва навън нашата морална и интелектуална душевна същност.

Животът е комплициран, а това също е едно явление на живота.

Когато в окултното разглеждане се пренесем назад преди Мистерията на Голгота, ние намираме, че хората по онова време просто са изпращали това подобно на фантом Същество във външния сеят и то е съдържало техните морални качества във външната духовна аура на Земята. Но човечеството се развиваше в течение на Земното битие и се стигна до един определен стадий на това развитие по отношение на това подобно на фантом Същество, което човек излъчва и в този стадий от Земното развитие стана Мистерията на Голгота. Човек би могъл да каже: в по ранните времена подобното на фантом Същество беше много по-летливо; то стана по-гъсто и получи по-добие на форма, сега във времето, когато на Земята дойде Мистерията на Голгота. И човекът смесваше това подобно на фантом Същество в основни линии с онова, което той приема в себе си като смърт, умъртвявайки светлинния лъч, който прониква в окото. И т.н., както обясних. Тези подобни на земните Духове Същества, които чо векът излъчва навън от себе си, са, така да се каже, едно мъртво родено дете, защото човек им предава своята смърт. И нека да си представим, че Христос не беше дошъл на Земята; тогава хората през време на пребиваването на техните души в земните физически тела, постоянно биха излъчвали такива същества, в които е отпечатана смъртта. И с тази смърт биха били свързани моралните качества на хората, за които говорихме вчера: обективният дълг и обективният грях, те биха били вътре, те биха се намирали вътре. Да предположим, че Христос не беше дошъл какво би станало със Земното развитие? От Мистерията на Голгота насам до наши дни хората биха създавали такива духовно гъсти форми, на които те биха предавали смъртта. И тези гъсти форми биха станали онова, което би трябвало да премине, когато Земята ще е свършила настоящия космически цикъл и ще е преминала в космическия цикъл на Юпитер. Човекът би предал на Земята смъртта. А една мъртва Земя би родила един мъртъв Юпитер.

Защото това би трябвало да настъпи, защото на човека липсва възможността, бихме могли да кажем, би му липсвала възможността, ако не би била Мистерията на Голгота, би му липсвала възможността да проникне с това, което така се излъчва от него, с онова, което се намира в музиката на сферите и с онова, което се намира в космическия живот. Музиката на сферите и космическият живот не биха присъствували там, те не биха били вплетени в това, което човекът излъчва от самия себе си.

Тях обаче Христос донесе с Мистерията на Голгота. И когато в нас се изпълни изреченото с думите: „Не аз, а Христос в мен“, когато изграждаме отношение към Христос, когато приемаме Христос в нас, тогава онова, което се излъчва от нас и което без Христос в нас би било мъртво то оживява. Понеже носим смъртта в себе си, в нас трябва да проникне живият Христос, за да оживи това, което като духовни земни същества ние оставяме след себе си. В онова, което се отделя от нас като обективен грях, като обективен дълг, и което ние не носим по-нататък в Кармата, в него прониква живият Логос, Христос, и го оживява, и като го оживява, от една жива Земя ще се разбие един жив Юпитер. Това е последиствието от Мистерията на Голгота.

Нашата душа обаче, след като размисли за всичко това, може да приеме Христос по следния начин. Тя може да си каже: „Да, имало е някога време, когато човекът е бил в лоното на Божествения Логос. Но човекът трябваше да претърпи изкушението на Луцифер. Той прие в себе си смъртта. С нея той прие в себе си и зародиша, които би родил от една мъртва Земя един мъртъв Юпитер. Онова, което човешката душа имаше преди изкушението и което трябваше да приеме в себе си за своето земно съществуване, остана назад С Христос то отново влезе в човешкото земно битие“.

И когато човек приеме сега в себе си Христос, така че да се чувствава проникнат с този Христос, той може да каже: „Онова, което Боговете определиха за мен преди изкушението на Луцифер, то трябваше да остане в Космоса поради това, че настъпи изкушението на Луцифер и сега с Христос то влиза в моята душа. Душата ще стане съвършена, само ако приеме Христос в себе си. Едва сега аз ставам цялостна душа, едва сега аз отново стигам до предназначенията мисия, която Боговете определиха за мен от самото начало на Земяното развитие. Нима без Христос аз действително съм една истинска душа“, се пита човек. Той чувствава, че само чрез Христос се превръща в душата, която би трябвало да бъде според решението на ръководните Богове. Това е чудесното чувство за духовно отечество, което душите могат да имат благо дарение на Христос. Защото Христос слезе от прадревното космическо отечество на душата, за да и даде отново това, което тя трябваше да изгуби на Земята поради изкушението на Луцифер. Христос води отново душата нагоре към нейното прадревно космическо отечество, което и беше отредено от Боговете. Това е ошастливяващото и блаженственото на действителното изживяване на Христос в човешката душа. То именно действуваше така ошастливяващо на определени християнски мистици от Средновековието. Макар и тези мистици да са писали някои неща, които по себе си и за себе си, в своите представи да имаха нещо прекалено сетивно, в основата си те стояха на духовна основа. Такива християнски

мистици, които се присъединиха например към Бернард Клербо и други, чувствуваха човешката душа като една годеница, която е изгубила своя годеник при началото на Земяното развитие; и когато Христос влезе в тяхната душа, изпълвайки я с живот, одушевявайки я, одухотворявайки я, тогава те чувствуваха Христос като годеник на душата, които се свързваше с нея и когото те наистина бяха изгубили в прадревната родина на душата, която тя напусна за да тръгне чрез изкушението на Луцифер по пътя на свободата, по пътя на различаването на доброто и злото.

Когато човешката душа действително се вживява вътрешно в Христос, когато тя чувства Христос като живо Същество, което от смъртта на Голгота се вля в духовната атмосфера на Земята и което може да се влее в човешката душа, тогава действително се чувства вътрешно оживена чрез този Христос. Тя чувства едно преминаване от смъртта към живота!

Ние не можем да чуваме непосредствено музиката на сферите, защото чак до нашето отдалечено земно време на живота ни на Земята ще трябва да се въплъщаваме във физически човешки тела; ние няма да можем да изживяваме непосредствено в нас и космическия живот; обаче можем да изживяваме онова, което се разлива от Христос и с това ние имаме като заместител всичко, което иначе бихме получавали от музиката на сферите, от космическия живот. Древният мъдрец Питагор говореше за музиката на сферите. Защо е говорил той за това, скъпи мои приятели?

Той беше посветен в старите мистерийни центрове. Той премина през онзи процес, чрез който душа-та се излъчваше от физическото тяло. Когато неговата душа беше извън физическото тяло, тогава той можеше да бъде отнесен в духовните светове; там той виждаше Христос, който едва по-късно трябваше да дойде на Земята. Така че след Мистерията на Голгота, човек не може да говори за музиката на сферите, така как то е говорил Питагор, но човек може, даже когато не живее със своята душа извън тялото, да говори по един друг начин за музиката на сферите. Един посветен в тайните на битието може също и днес да говори като Питагор, но обикновеният земен човек, когато той е в своето физическо тяло, може да говори за музиката на сферите и за космическия живот само тогава, когато изживява в своята душа следното: „Не аз, а Христос в мен“, защото това е, което живееше в музиката на сферите, това е, което живееше в космическия живот. Обаче ние трябва действително да изживеем процеса вътре в нас, ние трябва действително да приемем Христос в нашите души.

Да предположим, че човек би се възпротивил да приеме Христос в своята душа, да предположим, че той не би желал да приеме Христос в своята душа. Тогава той би стигнал на края на Земяното развитие и в края

на Земята развитие би бил това, което е произлязло от Духовите на Земята в течение на човешкото развитие, тогава той би бил в онази неясна духовна формация, която е била образувана от Земята и тогава човекът би имал всички тези подобни на фантоми Същества, които са произлезли от него в миналите превъплъщения. Всички тези фантомоподобни Същества биха били там. Това, което по този начин би било там, би било една мъртва Земя, която би преминала към един мъртъв Юпитер. Човек би могъл напълно да изплати своята Карма, напълно да погаси своя дълг по отношение на Кармата; това означава, че той би могъл субективно да изравни всичко онова, което е направил като несъвършенства в края на Земяното развитие; той би могъл да стане съвършен в своето душевно естество, в своето его. Обаче обективно дългът и грехът биха останали там, в това, което остава назад. Това е една несъмнена истина, защото ние не живеем само за самите нас, ние не живеем, за да се усъвършенствуваме егоистично чрез изправянето на нашата Карма, а живеем за света и в края на времената там ще стоят остатъците от нашите земни превъплъщения като една огромна черна дъска, ако не сме приели вътре в нас живия Христос. Защото (в смисъла на вчерашната лекция: какво прави живият Христос), ако свържем казаното вчера, с това, което беше казано днес то е едно и също, но погледнато от две страни ние ще видим, как Христос поема върху себе си дълговете и греховете на Земяното човечество, доколкото те са обективни дългове и грехове. И ако сме схванали вътрешно думите „Не аз, а Христос в мен“, „Христос в нас“, по този начин Той поема върху себе си това, което се излъчва от нас и нашите остатъци стоят там, оживени от Христос, проникнати с Христовия живот и с Христовите лъчи. Да, нашите въплъщения ще стоят там, това значи, че това са споменатите остатъци от нашите въплъщения. И какво дават всички те заедно?

Благодарение на това, че Христос съединява всички тези остатъци от човешки инкарнации, Христос, който принадлежи на цялото човечество в настояще и бъдеще, всички тези остатъци от отделни човешки инкарнации се сгъстяват в едно цяло. Всяка човешка душа живее в редуващи се, една след друга инкарнации. Да вземем една инкарнация: от нея остават определени остатъци, ние ги описахме. Да вземем следващата инкарнация: остават определени остатъци и ние ги описахме; по-нататъшни инкарнации: определени остатъци остават там и т.н., и т.н., до края на земните времена. Отделните инкарнации оставят техните остатъци до края на земните времена. Ако тези остатъци са проникнати от Христос, те се отпечатват и сгъстяват в едно цяло. Но както фината част, която се сгъстява, става плътна така и духовното става плътно и нашите събрани земни инкарнации се обединяват в едно духовно тяло; тогава духовното тяло ни принадлежи, ние се нуждаем от него, за да се

развием на бъдещия Юпитер, защото то ще бъде изходната точка на нашето възплъщение върху Юпитер. Ние ще стоим там с нашата душа в края на Земяното развитие независимо от това, какво е положението с нашата Карма ние ще стоим там пред нашите, събрани от Христос земни остатъци и ще трябва да се съединим с тях, за да преинем заедно с тях на бъдещия Юпитер.

Ние ще възкръснем в тялото, в състеното от отделните инкарнации Земяно тяло. Действително, скъпи мои приятели, с дълбоко развълнувано сърце заявявам пред вас: „Ние ще възкръснем в тялото!"

Днес шестнадесетгодишни и дори по-млади хора започват да имат претенции към собственото си вероизповедание и да говорят за това, че „за щастие не им се налага да говорят за такова безсмислие, каквото е възкресението на тялото". Обаче онези, които се задълбочават окултно в тайните на света, се стремят да се издигнат постепенно нагоре към това, което е било казано на хората, защото както казах в началото на лекцията то трябваше най-напред да им бъде казано и така те да го поемат като истина на живота, за да го разберат едва по-късно. Възкресението на телата е една действителност, но нашата душа трябва да чувствава, че тя ще възкръсне по отношение на събраните от Христос земни остатъци, по отношение на духовното тяло, което е проникнато от Христос. Нашата душа трябва да се научи да разбира това. Защото ако предположим, че не сме приели вътре в нас живия Христос, ние не бихме могли да пристъпим към това земяно тяло с неговите дългове и грехове и не бихме могли да се съединим с него. Ако ние бихме отпратили Христос обратно и не бихме го приели вътре в нас, тогава в края на земяното време там биха стояли разпръснати нашите отделни остатъци от инкарнациите; тези остатъци биха останали, те не биха били събрани от одухотворяващия цялото човечество Христос. Ние бихме стояли като душа в края на земяните времена, земяно обвързани, ние бихме били обвързани със Земята към онова, което остава мъртво в нашите остатъци. Нашата душа би била наистина егоистично освободена в Духа, обаче ние не бихме могли да се съединим с нашите телесни остатъци от инкарнациите. Такива души, скъпи мои приятели, са плячката на Луцифер, защото той се стреми към това, да пресече постигането на истинската цел на Земяното развитие, той се стреми към това, да не остави душите да постигнат тяхната земяна цел в Земяното развитие и да ги задържи обратно в духовния свят. И през времето на Бъдещия Юпитер Луцифер ще изпрати онова, което е останало като разпръснати земни остатъци от човешките инкарнации и то ще бъде като един мъртъв приток в Юпитер, ще стои вътре в Юпитер като един вид Луна, която не се е отделила от Юпитер и постоянно ще изтиква нагоре тези земни остатъци. И тогава на Бъдещия Юпитер тези

земни остатъци ще трябва да бъдат оживявани от намиращите се горе души като от сродни, от родови души.

А сега припомнете си, какво казах още преди години, че на Бъдещия Юпитер човешкият род ще се раздели на едно такова човечество, при което ще бъдат душите, постигнали земната си цел, които ще са постигнали целта на Бъдещия Юпитер и на човечеството, при което ще се намират такива души, които ще образуват едно междинно царство между същинското човешко царство на Бъдещия Юпитер и животинското царство на Бъдещия Юпитер. Те ще пребивават там луциферически, а това означава, че те ще са там само духовно, тяхното тяло ще бъде долу и това тяло ще бъде един ясен израз на цялата тяхна душевна вътрешност, но те ще могат да го управляват само отвън. На Юпитер ще се различават две раси: расата на добри те и расата на лошите човеци. Това беше казано още преди години; днес искаме да го разгледаме по-задълбочено.

Юпитеровото състояние ще бъде последвано от едно Венерино състояние и отново ще бъде създадено едно изравняване чрез понататъшните еволюции на Христос, обаче именно на Бъдещия Юпитер човекът ще може да съзре онова, което трябва да означава, да иска да бъде свършен само в своето собствено Его и да не прави от Земното развитие своя собствена цел!" Това ще трябва да изпита човекът през целия Юпитеров цикъл на развитие, при което пред неговия духовен поглед ще застане всичко онова, което в Земното битие той е оставил непроникнато от Христос.

Нека обобщим всичко това, скъпи мои приятели и нека си спомним от тази гледна точка думите на Христос, с които Той изпрати Своите ученици по света да възвестят Неговото име и да прощават грехове те в Неговото име. Защо да прощават греховете в Негово име? Защото това прощаване на греховете е свързано с Неговото име. Защото грехът може да бъде заличен и пресъздаден за един нов живот, когато Христос може да бъде свързан с нашите земни остатъци, когато ние ще Го носим вътре в нас през време на нашето земно съществуване в смисъла на апостол Павловите думи "Не аз, а Христос в мен".

И когато някъде едно религиозно вероизповедание се свързва в неговите външни действия и ритуали с тези Христови думи, то е, за да напомня отново и отново на душите, какво точно е свързано с Христос и тогава ние трябва да търсим тук дълбокото значение на нещата. Когато в някое религиозно вероизповедание един от неговите последователи говори за прощаване на греховете като по поръчение на Христос, това не означава нищо друго освен: онзи, които със своите думи за прощаването на греховете се свързва с прощаването на греховете чрез Христос, той загатва на душата, която желае да бъде утешена „Да, аз видях, ти си развила твоето живо отношение към Христос. Ти се съединяваш с това,

което е обективен дълг и грях и което трябва да влезе като обективен дълг и грях в твоите земни остатъци, ти се съединяваш с това, което за теб е Христос. И защото аз познах, че ти си проникната от Христос, за това бих могъл да кажа: Твоите грехове са простени".

В тези неща винаги има едно тихо мълчание за това, че онзи човек, който говори за прощаване на грехове те в някое религиозно вероизповедание, е изработил убеждението: „Съответният човек се е свързал със своя Христос, той иска да носи своя Христос в своето сърце и в своята душа". Ето защо той би могъл да го утеши, когато другият отива срещу него, съзнавайки своя дълг. „Христос ще ти прости и аз бих могъл да ти кажа, че в Негово име твоите грехове са простени".

Така стигаме до прекрасната връзка с Единствения, който може да прости греховете, защото Той е Съществото, което оживява човешките земни остатъци това е едно прекрасно свързване с Единствения, прощаващ греховете, когато онези, които искат да Му служат, могат да утешат онези души за които са могли да се убедят, че се чувствуват свързани с Христос и те могат да ги утешат с думите „Твоите грехове са простени". Защото това е нов подем в отношението на душата към Христос, когато тази душа чува: "Аз съм схванала моите дългове и моите грехове така, че на мен би могло да се каже, че Христос ги поема върху Себе си, че Той ги вплита в Своето Същество". Ако думите „твоите грехове са простени" трябва да бъдат думи на истината, тогава винаги в унтертона се съдържа и това, че на грешника, на длъжника винаги му се напомня за връзката с Христос, макар и тя да не е още изразена. Защото между душата и Христос трябва да бъде изградена една толкова силна интимна връзка, че да няма нужда душата прекалено често да обновява съзнанието си за нея. И понеже Христос е свързан по описания начин с обективния дълг и обективния грях на човешката душа душата може да довежда най-добре до своето съзнание във всекидневния живот връзката си с Христос чрез това, че именно в момента на прощаването на дълговете постоянно отново и отново си спомня за съществуването на космическия Христос в земното битие. Скъпи мои приятели, онези, които усвояват наистина духовно проникнатата от Христос Духовна Наука на Антропософията не само в един външен смисъл, а в истинския дух ще могат без съмнение да бъдат изповедници на самите себе си. Те без съмнение ще се научат да познават Христос все по-интимно и по-интимно; чрез Духовната Наука на Антропософията те ще се чувствуват така интимно свързани с Него, че ще Го чувствуват непосредствено в Неговото духовно присъствие. И като Му дадат отново тържествен обет като на един космически принцип, те ще сторят това в духа на изповедта и в тиха медитация ще могат да получат от Него опрощаването на греховете. Докато обаче хората не са се проникнали в този дълбок

духовен смисъл с Духовната Наука на Антропософията, трябва да се обърне вниманието върху това, което царува като един външен знак в различните религии на света като „прощаване на греховете“. Хората ще стават духовно все по-свободни и като станат духовно по-свободни, тяхното общуване с Христос ще стане все по-непосредствено и по-непосредствено.

И трябва да се упражнява толерантност! Както онзи, който вярва, че чрез това, че е обхванал в своята вътрешност духа на Мистерията на Голгота, на Христос, така дълбоко, че да може да подхранва, така да се каже, един диалог с Христос, както такъв човек трябва да гледа с разбиране към онези хора, които се нуждаят от положителните тези на едно вероизповедание и се нуждаят от Христови служители, които винаги и винаги да ги утешават с думите „Твоите грехове са простени“, така от друга страна трябва да бъдат толерантни и онези, които виждат, че се намират хора, които вече сами могат да се справят със себе си. Всичко това е все още един идеал в земното битие, но поне антропософът би могъл да съзерцава нагоре към един такъв идеал.

Скъпи мои приятели, аз ви говорих за духовни тайни, които се разбулват и които позволяват на човека, когато той е приел много от Антропософията вътре в себе си, да надникне още по-дълбоко в цялата същност на нашето битие.

Аз ви говорих за онова побеждаване на човешкия егоизъм и за онези неща, разбирането на които ни дава преди всичко едно правилно схващане на Кармата. Аз ви говорих за човека, доколкото той е не само едно Азово същество, а принадлежи на цялото Земно съществуване и призван да помага за постигането на божествената цел на Земята. Христос не е дошъл само за това в света и не е преминал през Мистерията на Голгота за да представлява нещо за всеки един от нас в нашия егоизъм. Би било ужасно да мислим, че Христос трябва да бъде разбран така, щото думите на апостол Павел „Не аз, а Христос в мен“ да поощряват само един по-висш егоизъм. Христос е понесъл смъртта за цялото човечество, за земното човечество. Христос е станал централният Дух на Земята, който трябва да спаси всичко духовно на Земята, което произхожда от човека и да го спаси за Земята.

Човек може днес да чете книги от теолози и онези, които са прочели тези книги ще могат да потвърдят това, което казвам сега човек може днес да чете теологични книги, които казват приблизително следното: „Да, определени богослови на 19-то и 20-то столетие изкорениха най-накрая средновековната вяра на народа, че Христос се е появил в света за да изтръгне Земята от дявола, за да изтръгне Земята от Луцифер“. Днес сред богословието съществува един просветен материализъм, който като такъв не иска съвсем свободно да се изповядва, а прави това по особен

начин. „Да, (така казват те) в тъмното средновековие хората са говорили за това, че Христос се е появил в света, защото е трябвало да изтръгне света от ръцете на дявола". Истинското просветление обаче ни води обратно до тази обикновена, проста вяра на народа. Защото на Луцифер принадлежи онова, което не е било освободено от Христос. И всичко човешко в нас, което надхвърля нашето Его, то се облагородява и става плодотворно за цялото човечество, когато е проникнато от Христос. И сега, намирайки се пред вас, в края на нашите съзерцания от тези дни, не бих искал да пропусна да кажа на всяка отделна душа от тези, които бяха събрани през последните дни и тези думи: Надежда и доверие в бъдещето на нашето дело наистина могат да живеят в нашите сърца, защото ние се стараехме от самото начало на нашата работа да проникнем онова, което имаме да кажем с Волята на Христос. И в това, което би могло да се каже съществуват надежда и доверие, че в крайна сметка нашето учение е само по себе си онова, което Христос искаше да ни каже и то изпълнява неговите думи „Ето Аз съм с вас през всичките дни, чак до края на Земяните времена". Ние искахме само да се вслушаме в онова, което идва от Него. И точно това, с което Той ни вдъхнови според Неговото обещание, него ние искаме да поемем в нашата душа като наша Духовна Наука. Ние считаме нашата Духовна Наука за християнска, не защото я чувстваме като нещо християнски-догматично, а защото проникнати от Христос, я считаме като едно откровение на Христос вътре в самите нас. Ето защо аз съм убеден, че онова, което покълва като същинска, истинска Духовна Наука в душите, които заедно с нас искат да приемат нашата проникната от Христос Духовна Наука, убеден съм, че това ще бъде плодотворно за цялото човечество и особено за онези, които ще приемат тези плодове.

Много от това, което е добро, което е духовно добро в нашето духовно-научно движение, когато го наблюдаваме ясновидски, ни се показва така, че то произхожда от онези, които заедно с нас са приели нашата проникната от Христос Духовна Наука и онези, които след като са преминали през Портата на смъртта, отново изпращат надолу плодовете на тази проникната от Христос Духовна Наука. В нас живее вече това, което ни изпращат от духовните светове онези, които са приели проникнатата от Христос Духовна Наука. Защото, в своята Карма те не го задържат само за тяхно собствено усъвършенствуване, а могат да го накарат да се излее в душите на онези, които искат да го приемат. Утеха и надежда за нашата Духовна Наука разцъфтява в нас от това, че ние знаем: нашите така наречени „мъртви" работят заедно с нас.

Завчера споменахме за тези неща в определена връзка. Но днес, скъпи мои приятели, когато се намираме в края на тези съзерцания, бих искал да мога да си позволя, лично да кажа също и следните думи на вашите

души: Като говорих пред този антропософски клон на нашето Общество тук в Норкьопинг, аз не можах да сторя това без добрия дух на онази, която беше така интимно свързана с нашия Норкьопингски клон. Духът на госпожа Даниелсон гледа като един добър ангел на клона на тази антропософска общност и Обществото, на всичко, което тя иска да предприеме. И този дух беше „християнски Дух“ в описания смисъл. Душите, които го познават, никога не ще се чувствуват разделени от него. Нека той бди и по-нататък като дух-пазител над този клон на Обществото. Той на драго сърце ще иска това, той наистина го иска, ако душите, които работят в този клон на Обществото, го приемат.

С тези думи, изказани от дълбочината на сърцето, аз приключвам тези лекции, скъпи мои приятели, и се надявам, че ще работим заедно и по-нататък в избраните пътища на Духа.